

EKOLOŠKA BODOVNA KARTICA OPŠTINA

MART 2025

Demokratski institut Kosova je ogranak
Transparensi internešenela za Kosovo

Misija KDI-a je da podrži razvoj
participativne demokratije i borbu
protiv korupcije kroz promociju
transparentnosti, odgovornosti i
integriteta na svim nivoima i
sektorima društva.

COPYRIGHT © 2025. Kosova Democratic Institute (KDI).

Kosovski demokratski institut ima sva prava zadržana i nijedan deo ove publikacije ne može se reprodukovati ili prenositi u bilo kom obliku, mehaničkom ili elektronskom, uključujući fotokopiranje ili bilo koji drugi sistem za skladištenje i pronalaženje informacija, bez pismene dozvole izdavača. Publikacija se može reprodukovati ili prenositi samo ako se koristi u nekomercijalne svrhe. Kad god i ko koristi citate ili različite materijale iz ove publikacije, dužan je da jasno navede izvor iz kojeg je dobio te citate ili korišćene materijale.

Za bilo kakvu procenu, primedbe, kritiku ili sugestiju, kontaktirajte nas putem opcija koje su navedene u nastavku:

Adresa: Ulica Bajram Kelmendi,
br. 239, 10000, Priština, Kosovo

Telefon.: +383 (0)38 248 038

E-pošta: info@kdi-kosova.org

Veb sajt: www.kdi-kosova.org

Rukovodioci istraživanja: Selvije Kurti & Ardian Muçaj

Dizajn: Envinion

Projekat "Promovisanje aktivizma zelene zajednice na Kosovu" podržan je od strane Fonda Ujedinjenih nacija za demokratiju (UNDEF). Izrada i objavljivanje ovog izveštaja je omogućeno uz podršku UNDEF-a. Sadržaj je odgovornost KDI i ne predstavlja nužno stavove donatora.

Sadržaj

06

SPIŠAK
SKRAĆENICA

07

UVOD

09

IZVRŠNI
SAŽETAK

12

METODOLOGIJA

13

UČINAK OPŠTINA U
ISPUNJAVANJU ZELENIH
OBEĆANJA

Opština Priština
Opština Južna Mitrovica
Opština Uroševac
Opština Peć
Opština Orahovac
Opština Đakovica
Opština Lipljan
Opština Skenderaj
Opština Podujevo
Opština Kamenica
Opština Kačanik

65

ZELENA AGENDA
ZAPADNOG BALKANA I
LOKALNA REALNOST

Koliko su opštine
informisane o Zelenoj
agendi?

69

PREPORUKE

Spisak skraćenica

KDI	Kosovski demokratski institut
GAT	Građanska alijansa za transparentnost
UNDEF	Fond Ujedinjenih nacija za demokratiju
RCC	Regionalni savet za saradnju
EU	Evropska unija
SZO	Svetska zdravstvena organizacija
EBOR	Evropska banka za obnovu i razvoj
APZA	Akcioni plan Zelene agende
EIP	Ekonomski investicioni plan
MCC	Millennium Challenge Corporation
EBORD	Evropska banka za obnovu i razvoj
KAP	Kosovska agencija za privatizaciju
GIZ	Nemačka agencija za međunarodnu saradnju
JAICA	Japanska agencija za međunarodnu saradnju
APK	Nacionalna agencija za šumarstvo
KAZŽS	Kosovska agencija za zaštitu životne sredine
UPR	Urbanistički plan razvoja
RPO	Razvojni plan opštine

Uvod

Kosovo se i dalje suočava sa velikim ekološkim izazovima, koji direktno utiču na kvalitet života građana. Zagađenje vazduha ostaje jedan od najozbiljnijih problema, jer se zemlja i dalje suočava sa alarmantnim nivoom zagađenja, uzrokovano uglavnom termoelektranama na ugalj i grejanjem na drva. Nivoi PM_{2,5} i PM₁₀¹ često premašuju standarde EU i SZO, što negativno utiče na javno zdravlje, posebno među najugroženijim grupama.² Kao rezultat visokog zagađenja, Kosovo vodi na listi prevremenih smrti sa oko 2.370 smrtnih slučajeva na milion stanovnika.³

Kosovo, sa svojim geografskim položajem i činjenicom da nema izlaz na more, i dalje je ugroženo rizicima od šumskih požara i poplava. Prema Svetskoj banci, Kosovo je podložno klimatskim rizicima, uključujući šumske požare, poplave i odrone zemljišta. Trenutno, 36,8% ukupne površine Kosova je pod srednjim rizikom od požara, dok je 15,8% pod visokim rizikom od požara.⁴

Drugi veliki izazov za Kosovo ostaje tretman otpadnih voda. Nedostatak postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda smatra se jednim od ključnih problema u sektoru voda.⁵ Takođe, Kosovo je daleko od standarda Evropske unije za stanovništvo koje ima pristup postrojenjima za prečišćavanje otpadnih voda, gde prosek dostiže 86%⁶ dok ove godine Kosovo ima za cilj da dostigne procenat od oko 45%.⁷ To znači da se većina otpadnih voda na Kosovu ispušta u životnu sredinu neprečišćena, stvarajući rizik za javno zdravlje i prirodne ekosisteme. S druge strane, najnoviji izveštaj Evropske komisije o Kosovu naglašava da je zemlja još uvek u ranoj fazi sprovođenja Zelene agende, posebno u sektoru transporta, energetike i životne sredine.⁸ Izveštaj takođe naglašava izazove u primeni zakonodavstva o upravljanju otpadom, navodeći da je Kosovo postiglo određeni napredak u usvajanju provedbenog zakonodavstva o izvozu, uvozu, tranzitu i prekograničnom kretanju otpada, kao i usvajanju zakona o ambalaži otpada. Ove mere su postavile temelje za proširenu odgovornost proizvođača i primenu principa zagađivač plaća.⁹ Izveštaj takođe naglašava da je postignut napredak u smanjenju broja divljih deponija, sa 747 u 2022. na 373 u 2023. godini.¹⁰ Međutim, zemlja pati od ograničenih inspeksijskih kapaciteta, dok je potrebno izmeniti Zakon o upravljanju otpadom i Strategiju integrisanog upravljanja otpadom kako bi uključili ciljeve za reciklažu, kao i da se usvoje međuopštinski planovi upravljanja otpadom.¹¹

1 Prema podacima Svetske banke, PM_{2,5} se odnosi na čestice prečnika do 2,5 mikrometara, dok PM₁₀ uključuje čestice do 10 mikrometara. Ove čvrste čestice i tečne kapljice u vazduhu mogu izazvati ozbiljne zdravstvene probleme, posebno za respiratorni i kardiovaskularni sistem. World Bank, "Air Pollution: Understanding PM_{2.5} and PM₁₀," [link](#)

2 Zagađenje vazduha i zdravlje ljudi: Slučaj Zapadnog Balkana, UNEP, 2019, World Bank, "Air Pollution: Understanding PM_{2.5} and PM₁₀," [pdf](#)

3 Evropska agencija za životnu sredinu (European Environment Agency – EEA), [Kosovo – Air Pollution Country Fact Sheet 2024](#), objavljen 10. decembra 2024, izmenjen 18. decembra 2024, dostupan na: [Kosovo – air pollution country fact sheet 2024 | European Environment Agency's home page](#)

4 Svetska banka, Kosovo Country Climate and Development Report, 2024, dostupno na: [link](#)

5 Kosovska agencija za zaštitu životne sredine, IZVEŠTAJ STANJE VODA NA KOSOVU 2020. GODINE, dostupno: [Albanski WEB.pdf](#)

6 ETC/ICM Report 1/2018: Outlook on Water and Climate Change Vulnerability in the Western Balkans. Pristupačno: [ETC/ICM Report 1/2018: Outlook on Water and Climate Change Vulnerability in the Western Balkan – Eionet Portal](#)

7 ZAKON BR. 08/L-332 O budžetskim izdvajanjima za budžet Republike Kosovo za 2025. godinu, Aneks učinka po sektorima politike, strana 8, dostupan na: [ActDetail.aspx https://www.kuvendikosoves.org/Uploads/Data/Documents/-PLmbindarietbuxhetoreperBuxhetineKosoves2025_8TbDn5SXnY.pdf](#)

8 Evropska komisija, Izveštaj o Kosovu 2023. Dostupno na:

[https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/760aacca-4e88-4667-8792-3ed08cdd65c3_en?filename=SED_2023_692%20Kosovo%20report_0.pdf](#)

9 Evropska komisija, Izveštaj o Kosovu 2024, strana 82, dostupno na: [c790738e-4cf6-4a43-a8a9-43c1b6f01e10_en](#)

10 Ibid. strana 82.

11 Ibid.

Ovi izazovi ukazuju na potrebu za multisektorskim pristupom, brzim i dobro koordinisanim radnjama između centralnog i lokalnog nivoa za rešavanje problema životne sredine. U tom smislu, opštine, kao primarne institucije lokalne samouprave, imaju ključnu ulogu u zaštiti životne sredine, jer su odgovorne za važna pitanja kao što su tretman otpada, razvoj održive saobraćajne infrastrukture, razvoj i zaštita zelenih površina, razvoj infrastrukture za upravljanje zagađenim vodama, kao i upravljanje rizicima za zaštitu od požara i poplava.

Ovaj rad analizira učinak 11 gradonačelnika kosovskih opština u ispunjavanju zelenih obećanja.¹² tokom poslednje tri godine od dobijanja mandata da upravljaju svojim opštinama. Imajući jasniju sliku o stepenu ispunjenja zelenih obećanja od strane opština, prvi cilj je postizanje veće transparentnosti i javne odgovornosti prema građanima. Takođe povećava se razumevanje o tome koliko su ove obaveze doprinele i koliko su lokalne zelene politike usklađene sa ciljevima Zelene agende, sporazuma o kome su se složile sve vlade regiona Zapadnog Balkana, kao instrumenta približavanja direktivi Evropske unije "Green Deal". KDI je izmerio ispunjenje 11 zelenih obaveza¹³ gradonačelnika za period 2021.-2024. godine, dok su nalazi ove ekološke bodovne kartice rezultirali konkretnim preporukama za sve zainteresovane strane koje su odgovorne za sprovođenje ekoloških politika.

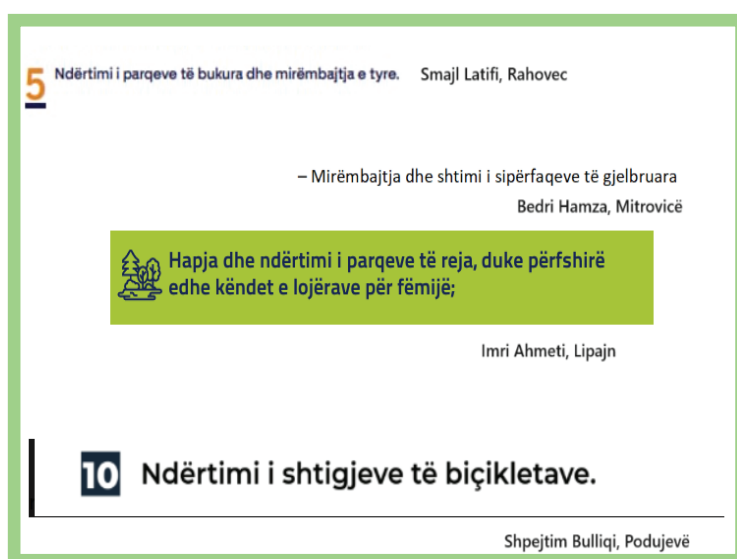
¹² Zelena obećanja u okviru političke izborne kampanje odnose se na posvećenost razvoju projekata i politika koje imaju za cilj zaštitu životne sredine, održivi razvoj i poboljšanje kvaliteta života kroz ekološke politike., rezime iz: https://www.ucd.ie/connected_politics/blog/whatdopoliticalpartiestalkabout-whenitcomestoclimatechange/ What do political parties talk about when it comes to climate change? - The Connected Politics Lab

¹³ U ovom dokumentu, kada se pominje 11 opština, mi se pozivamo na opštine koje su predmet nadgledanja zelenih obećanja: Uroševac, Đakovica, Kačanik, Kamenica, Lipljan, Mitrovica, Peć, Priština, Podujevo, Orahovac i Skenderaj. Opština Gračanica je, s druge strane, bila deo projekta, ali nije predmet praćenja obećanja jer nije vodila predizborno kampanju.

Izvršni sažetak

U predizbornoj kampanji za lokalne izbore na Kosovu 2021. godine, kandidati za gradonačelnike predstavili su niz obaveza za projekte životne sredine. Međutim, analiza programa KDI i partnerskih organizacija Građanske alijanse za transparentnost (AKT) u 11 opština pokazuje da je samo mali deo ovih obaveza sproveden. Konkretno, do decembra 2024. ispunjeno je samo **27,27%** zelenih obećanja, što odražava izražen nedostatak odgovornosti i anemičan pristup zelenom upravljanju.

Izborni programi koje nude kandidati za gradonačelnike, projekti koji su promovisali zaštitu životne sredine ili povećanje zelenih površina zauzimali su značajan prostor. Osim ideje da će zeleni projekti biti u fokusu lokalne uprave, oni generalno nisu uspeali da se etabliiraju kao dobro analizirani projekti, kako u pogledu tehničke implementacije, vremenskog okvira, efekta koji bi proizveli, niti u smislu finansijske izvodljivosti. Većina zelenih obećanja je više zamišljena kao ideje i jednostavne deklarativne formulacije, kao što su „Održavanje i povećanje zelenih površina“ (Bedri Hamza, Mitrovica), „Izgradnja biciklističkih staza“ (Shpejtim Bulliqi, Podujevo), „Izgradnja prelepih parkova i njihovo održavanje“ (Smajl Latifi, Orahovac) ili „Otvaranje i izgradnja novih parkova, uključujući igrališta za decu“, (Imri Ahmeti, Lipjan).

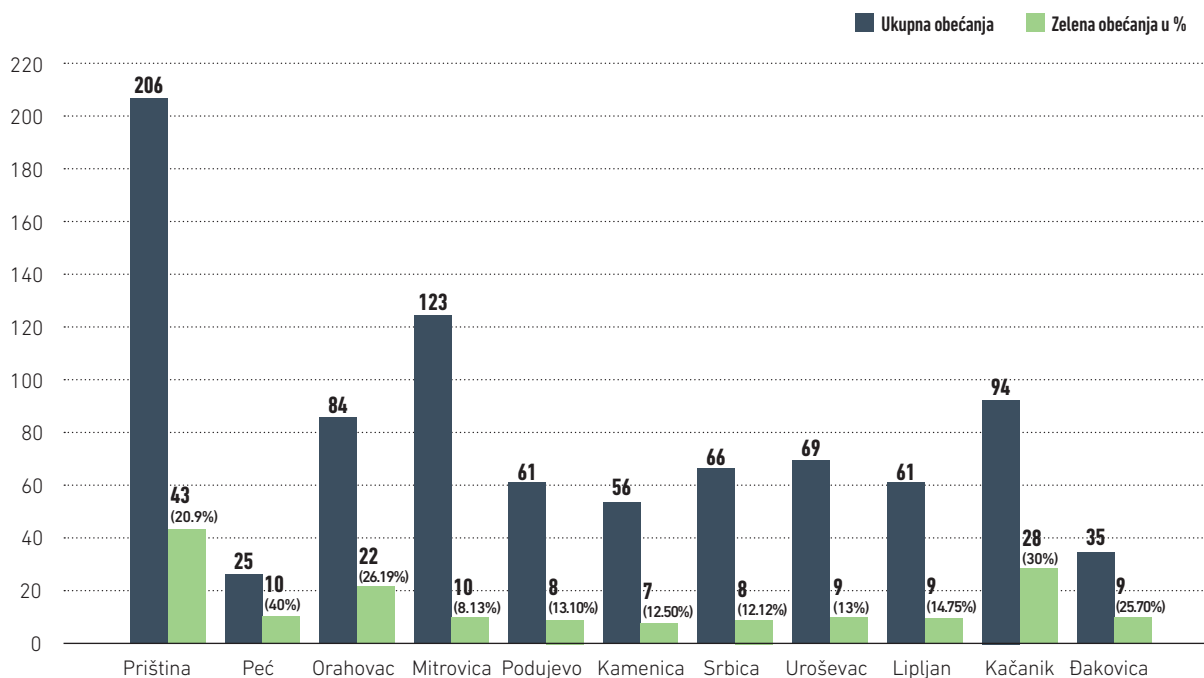
Nedostatak detalja o načinu i rokovima sprovođenja ovih projekata, izvorima finansiranja, potrebama zajednice, uticajima na životnu sredinu, tačnim lokacijama ili površinama, održavanju i održivosti projekata otežava razumevanje da li su ova obećanja izgrađena na pretpostavkama izvodljivosti ili su jednostavno deo izborne kampanje.

Analiza izbornih programa 11 kandidata za gradonačelnika pokazala je da je od ukupnog broja obećanja 1.816¹⁴ za 38 opština, u 11 opština koje su predmet ove analize, samo 154, odnosno svega 8,48% njih se odnosi na zaštitu životne sredine kao zelene projekte uopšte.

Ovaj grafikon prikazuje procenat zelenih obećanja u izbornim programima gradonačelnika 11 opština za mandat 2021.-2025., pokazujući koliko prostora zauzimaju ekološke obaveze pored ukupnih obećanja u njihovim izbornim programima, gde je proseka oko 20%:

¹⁴ Institut GAP, lična karta opština, dostupno na: [Lična karta opštine](#)

Procenat Zelenih Obećanja unutar Izbornih Programa Predsednika Opština za Mandat 2021-2025

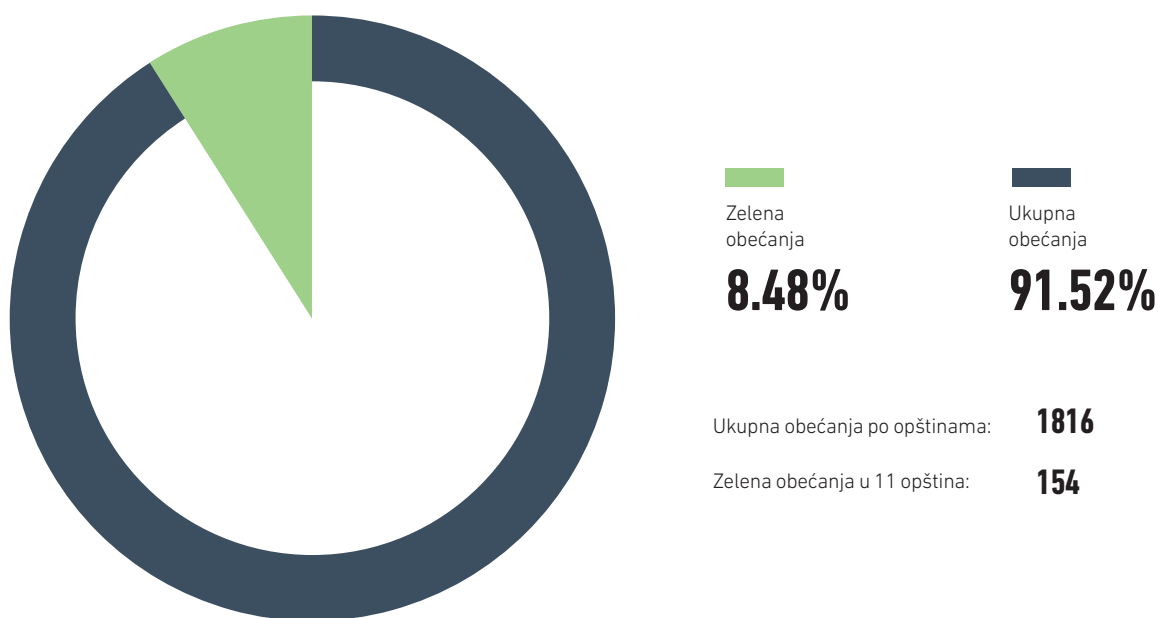
Od ukupno 154 zelenih obećanja analiziranih u 11 opština, njihova priroda je raznolika i uključuje različite oblasti zelenog upravljanja. Neka od obećanja su se fokusirala na proširenje zelenih površina, stvaranje parkova i pošumljavanje. Na primer, Priština je obećala da će stvoriti 250 hektara zelenih površina, dok je Orahovac planirao da pošumi 17 hektara. Obećanja za zelene površine dale su i opštine Kačanik, Đakovica i Kamenica.

Alternativni prevoz je još jedno obećanje, sa projektima kao što su izgradnja biciklističkih i pešačkih staza u Prištini, Peći, Orahovcu, Mitrovici, Podujevu, Kamenici i Skenderaju. Priština je takođe imala za cilj da razvije ekološki prihvatljiv javni prevoz, uključujući proširenje mreže električnih autobusa. U međuvremenu, Podujevo, Skenderaj i Kamenica uložili su u izgradnju novih autobuskih stanica.

Druga oblast koja obećava je povećanje energetske efikasnosti, kroz fasade javnih i privatnih zgrada koje štede energiju, kao i postavljanje solarnih panela na javne zgrade u Orahovcu, Prištini i Kačaniku.

Međutim, uprkos raznovrsnosti obećanja, analiza pokazuje da značajan deo projekata ostaje u početnoj fazi realizacije ili je usmeren prvenstveno na stvaranje parkova i zelenih površina. U međuvremenu, složenije inicijative, kao što su sprovođenje programa energetske efikasnosti i stvaranje održivih sistema upravljanja otpadom, i dalje se suočavaju sa velikim izazovima sprovođenja.

Koliko je prostora zeleno upravljanje zauzelo u okviru izborne platforme u opštinama?

Pozivajući se na ambiciozne obaveze koje je Kosovo preuzelo u okviru Sporazuma o Zelenoj agendi i Plana sprovođenja, izborna obećanja i političke ponude kandidata za gradonačelnike tokom 2021. godine generalno nisu bile usklađene sa ovim obavezama.

S obzirom da su ove izborne programe glasali građani, postavlja se pitanje: Da li su ta obećanja ispunjena? I, što je najvažnije, kako utiču na stvarne živote građana?

Prema analizi KDI i partnerskih organizacija u sastavu Građanske alijanse za transparentnost – GAT u 11 opština, činjenica da je ispunjeno samo **27,27%** zelenih obećanja, dok su opštine već u poslednjoj godini upravljanja, ukazuje na značajan nedostatak odgovornosti u ispunjavanju zelenih obećanja.

Metodologija

Kosovski demokratski institut (KDI), u saradnji sa 11 lokalnih nevladinih organizacija, koje su deo neformalne koalicije Građanska alijansa za transparentnost, pratio je i ocenio ispunjenje zelenih obećanja 11 gradonačelnika, koja su građanima obelodanjena u vidu pisanih ponuda izbornog programa tokom lokalnih izbora za gradonačelnike 2021. godine. Praćenje i procena učinka opština ima za cilj promovisanje transparentnosti i institucionalne odgovornosti za sprovođenje zeleno orijentisanih politika ili projekata.

Praćenje izbornih obećanja je sprovedeno tokom 2024. godine i zasnovano je na javnim informacijama od 2021.-2024. Praćenje je završeno 31. decembra 2024. godine, a njegovi nalazi odražavaju stanje od tog datuma. Da bi se procenio učinak opština u vezi sa zelenim upravljanjem, prikupljeni su i analizirani javni podaci i dokumenti (opštinski godišnji budžeti, srednjoročni okviri budžeta, javni ugovori, izveštaji o radu, itd.). Informacije su dobijane i kroz formalnu komunikaciju sa predstavnicima opštinskih institucija i kroz proveru statusa sprovođenja projekta na terenu, kroz posete.

Opštine koje su deo ove procene su Priština, Južna Mitrovica, Lipljan, Uroševac, Đakovica, Kačanik, Orahovac, Skenderaj, Podujevo, Kamenica i Peć. Rezultati procene ispunjenosti obećanja, a samim tim i opštinskih zelenih projekata, kategorisani su u 4 nivoa ispunjenosti: *nezapočeto*, *započeto*, *polovično ispunjeno* i *potpuno ispunjeno*.

Praćenje u svakoj opštini je obavljeno u saradnji sa lokalnim partnerskim organizacijama: Mundësia (srb. Mogućnost) u Mitrovici, POLIS u Lipljanu, AvoNet u Uroševcu, Qeliza u Đakovici, Gjethi u Kačniku, Centru za politiku i zastupanje (CPZ) u Prištini, NVO SHL za Kosovo u Orahovcu, Građanska inicijativa Skenderaj (GIS), Skenderaj, , Ekovizioni u Podujevu, NVO Fortesa u Kamenici i Syri i Vizionit u Peći. Ove organizacije su doprinele prikupljanju i verifikaciji informacija.

Kroz ovu procenu, KDI ima za cilj da ojača lokalnu upravu i podigne svest o važnosti sprovođenja održivih politika životne sredine na Kosovu. Procena služi za identifikaciju dobrih praksi i pokretanje poboljšanja u sprovođenju zelenih politika.

UČINAK OPŠTINA U ISPUNJAVANJU ZELENIH OBEĆANJA

Opština Priština

Zelena obećanja predstavljena u izbornom programu gradonačelnika Përparim Rama za 2021. godinu predstavljaju važnu inicijativu za transformaciju Prištine u održiviji i ekološki prihvatljiviji grad, uključujući inicijative koje imaju za cilj poboljšanje kvaliteta vazduha, održivo upravljanje otpadom, upravljanje otpadnim vodama, regulisanje alternativnog transporta, proširenje zelenih površina i primenu efikasne energije. Generalno se smatra da je ovaj program u skladu sa nadležnostima i odgovornostima institucija lokalne samouprave, jer je većina obećanja, uključujući fasade zgrada, upravljanje otpadom, proširenje zelenih površina, upravljanje otpadnim vodama, javni prevoz itd., u direktnoj nadležnosti opština. Međutim, ostaje izazov da li će preostali projekti biti završeni u okviru mandata vlade, kao što je obećano tokom predizborne kampanje.

U opštini Priština, aktuelni gradonačelnik, Përparim Rama, imao je pisani izborni program, ali koji još uvek nije dostupan na internetu. Od ukupno 206 obećanja datih tokom kampanje, 43 su bila fokusirana na pitanja životne sredine, što čini 20,9% ukupnih obećanja. Izborni program sadrži zelena obećanja, ali u predizbornom programu nema preciznih ni približnih proračuna budžeta za ove projekte. Što se tiče rokova, izborni program takođe ne postavlja precizne rokove za sprovođenje zelenih projekata (kao što su specifični vremenski periodi).

Stepen ispunjenja gradonačelnikovih obećanja varira u različitim oblastima, što odražava nekoliko započetih projekata i ograničen broj onih koji su u potpunosti završeni, ali i neke projekte koji još nisu počeli da se realizuju. Iako su neki od njih uvršteni u budžet za 2025. godinu, još uvek ima projekata koji nisu započeti i nema informacija kada će biti završeni.

Ukupno, nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Priština je sledeći:

Nezapočeto:

6 obećanja

14%

Započeto:

19 obećanja

44%

Polovično ispunjeno:

10 obećanja

23%

Ispunjeno:

8 obećanja

19%

Nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Priština

Započeto:

44%

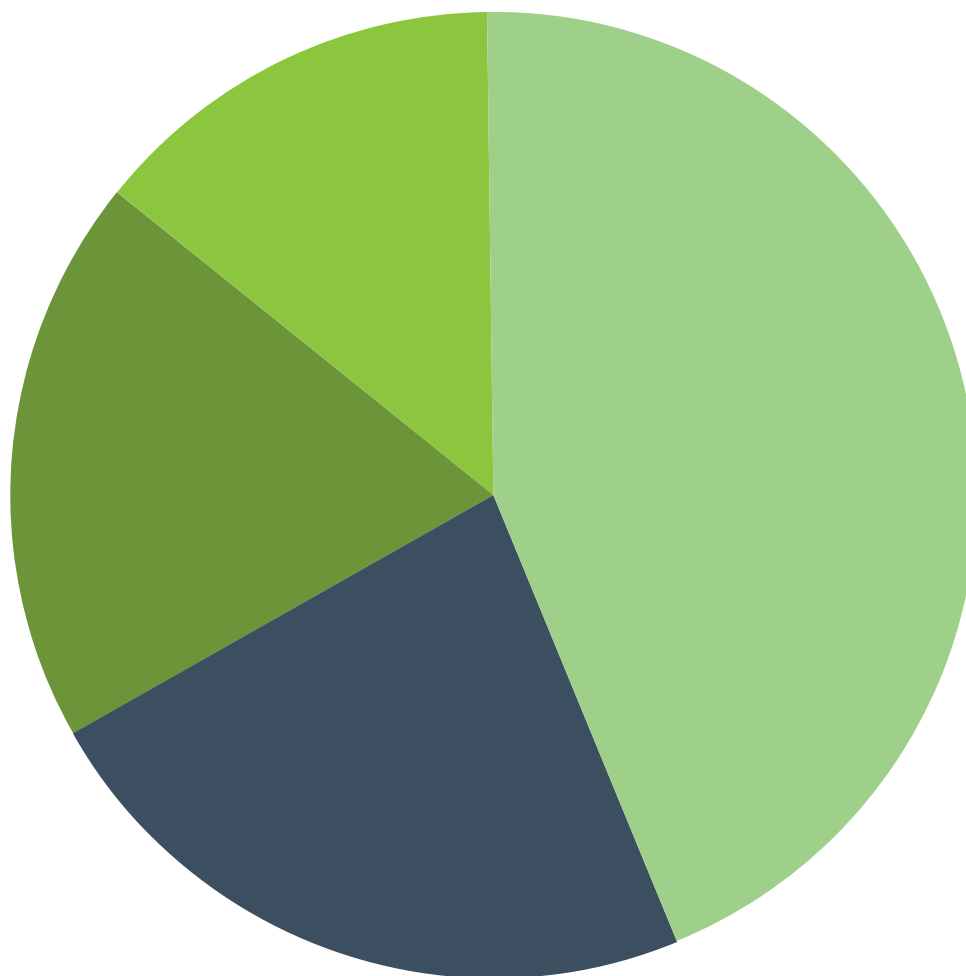
Polovično ispunjeno:

23%

Ispunjeno:

19%

Nezapočeto:

14%

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

Zelena obećanja gradonačelnika Përparim Rama (PRIŠTINA)	Izvor	Procena
1 Uređenje rečnih korita radi zaštite od zagađenja i poplava.	Dana 02.05.2024. godine obavljeno je obaveštenje o ugovoru za ovu uslugu, dok je u oktobru 2024. godine počelo čišćenje korita reka i vodotoka u cilju sprečavanja poplava i očuvanja životne sredine.	 Započeto
2 Redovne analize vode i zemljišta	Opština je saopštila da nema pomaka u vezi sa ovom aktivnošću.	 Nezapočeto
3 Povezivanje zone 'Centar' sa okolnim naseljima, preko zelenih platformi i alternativnih saobraćajnica.	Potpisani su ugovori za izgradnju tri privremena mosta, koji su u izgradnji do decembra 2024. godine. Završen je detaljni projekat za povezivanje Palate omladine sa Grandom i raspisan je na tenderu u junu 2024. godine. Takođe, urađen je i projekat povezivanja centralnog područja sa naseljem Aktaš.	 Započeto
4 Od Fusha e Pajtimit, prema selima Makovac, Lukare i Graštica, reka će se tretirati celom svojom dužinom, uključujući kanalizaciju, vodovod, šetalište duž nje i atmosferski kolektor.	Fekalna kanalizaciona mreža na svim ovim lokacijama je u izgradnji. Nakon završetka kanalizacione mreže, Opština planira da ulaže u regulisanje korita reke. Ovi projekti su predviđeni i budžetom za 2025. godinu.	 Polovično ispunjeno
5 Ulaganja u razdvajanje fekalne i atmosferske kanalizacione mreže u gradu.	U svakom ulaganju u putnu infrastrukturu u gradu, odvajanje fekalne i atmosferske kanalizacione mreže sada je obaveza koja je uključena u svaki ugovor. Ovo uključuje izgradnju ulice A, Ulice B, gradskog obilaznog puta, naselja Dragodan, Taslidža, Mati, Muhadžeri i Koder te Trimave- srb. Breg hrabrih. Vrednost investicije dostiže 6 miliona evra.	 Ispunjeno
6 Rešavanje problema kanalizacije u svim prištinskim selima tokom prve dve godine mandata	U Rimaništu je završena kanalizaciona mreža u dužini od 12 km, dok je u Mramoru i Graštici izgrađeno preko 10 km. Ostale investicije su napravljene u Mramoru, Devet Jugovića i Lukaru. Planirano je da se ovaj projekat nastavi u budžetu za 2025. godinu.	 Polovično ispunjeno

Zelena obećanja gradonačelnika Përparim Rama (PRIŠTINA)	Izvor	Procena
7 U roku od dve godine biće završena kanalizaciona mreža za sela Rimanište, Devet Jugovića, Besinje, Bernica, Graštica, Businje, Slivovo, Kukavica, Dragovac, Novoselo, Sićevo, Radoševac, Šarban, Kolić, Balabane, Niševac, Prapaštica, Dabiševac, Ajkobila i Kacikol.	Potpisan je ugovor za izgradnju puta Bariljevo-Devet Jugovića-Priština i završena je izgradnja preko 80% puta sa asfaltom. Nisu pronađene niti date informacije za druge puteve.	 Započeto
8 Pokretanje masivnog programa koji će imati za cilj stvaranje 250 hektara zelenih površina i sadnju 800.000 sadnica u roku od četiri godine	U maju 2024. godine sprovedena je inovativna sprovođenje pošumljavanja dronova za sadnju 3.000 stabala u okviru projekta Green Wings na Kosovu i regionu. Tokom 2022. godine po ugovorima Direkcije za upravljanje javnim prostorima i parkovima zasađeno je oko 15.000 sadnica. Opština je saopštila da je za maj 2025. godine u toku revizija programa masovne sadnje – pošumljavanja, a nastavlja se stvaranje 250 hektara zelenih površina. Takođe, privodi se kraju izgradnja linearnog parka u naselju Bolnica, koji obezbeđuje prostore za socijalizaciju i razne aktivnosti na površini od oko 1,5 ha.	 Započeto
9 Povezivanje zelenih površina kroz stvaranje zelenih koridora, koji će građanima omogućiti kretanje sa jedne tačke grada na drugu	Do juna 2024. godine stvoreni su zeleni koridori na Ul. „Ekrem Qabej“ u prvoj fazi radova. Regenerisane su kružni tokovi na ulazima u Prištinu, Rrethi i Flamurit te Kosoves (srb. Krug za zastavu Kosova) i Rrethi i Flamurit te Shqiperise (srb. Krug za zastavu Albanije). Prostor na Autobuskoj stanici i nekadašnji objekat Grmija su potpuno revitalizovani. Zelene površine su takođe revitalizovane na trgovima Zahir Pajaziti i Majke Tereze. Ostrva na bulevaru Deshmoret e Kombit (srb. Nardni heroji) u Ulpijani su potpuno revitalizovane. Takođe, revitalizovane su zelene površine u Linearnom parku i na putnim ostrvima, kao i oko ulice Xhevdet Doda koja se povezuje sa kvartom Kupusište.	 Ispunjeno
10 Stvaranje zelenog pojasa u svakom naselju, koji će se sastojati od gajenih biljaka	U saradnji sa Yarl-om, opština Priština je izvršila sezonsku sadnju na urbanim farmama u naselju Ulpijana kod KultPlusa. Ova aktivnost ima za cilj da uključi građane u javne prostore, nastavljajući tradiciju i svrhu urbanih farmi da unaprede život u zajednici i utiču na svest o aktivnom građanstvu i opštem dobru.	 Započeto
11 Pružanje poreskih olakšica za kompanije koje povećavaju broj ekološki prihvatljivih/električnih vozila		 Nezapočeto

Zelena obećanja gradonačelnika Përparim Rama (PRIŠTINA)	Izvor	Procena
12 Pokretanje hitnog programa za uklanjanje azbesta sa krovova mnogih zgrada i postavljanje solarnih krovova za solarnu energiju.	Završena je studija izvodljivosti za identifikaciju azbesta u glavnom gradu. U januaru 2024. godine, opština Priština je predstavila projekat „Priština bez azbesta“.	 Započeto
13 Pokretanje projekta postrojenja za reciklažu inertnog i organskog otpada.	Do decembra 2024. godine određena je samo lokacija od 5 hektara za izgradnju postrojenja za reciklažu inertnog i organskog otpada, a opština je najavila da čeka odluku Vlade da tu lokaciju odobri.	 Polovično ispunjeno
14 Regeneracija mreže za sakupljanje otpada. Podela grada na pet zona upravljanja otpadom	Zoniranje za upravljanje otpadom je završeno. Zona 1 – Naselja: Tophane, Kupusište, Centar, Pejton, Dardanija i Ulpijana; Zona 2 – Naselja: Dragodan i Kodra e Trimave (srb. Breg hrabrih); Zona 3 – Naselja: Kolovica, Taslidža, Sofalija, Velanija, Muhadžeri, Aktaš i delimično naselja Mati i Sunčani breg; Zona 4 – sela Ajvalija i Zlatar, naselja Priština e re i Bolnica, kao i delimično naselja Mati i Sunčani breg; Zona 5 – Selo Orlović, industrijska zona i četvrti Qendresa i Kalabrija. Region je opremljen novim kontejnerima, povećan je broj vozila za sakupljanje otpada, sanirano je stanje na terenu.	 Ispunjeno
15 Određivanje lokacije za sabirno mesto za kabasti otpad (nameštaj, stolovi, stolice, televizori i drugi kućni aparati).	Raspisan je tender za izbor ekonomske ponude za sakupljanje inertnog i kabastog otpada, a za ovaj proces je određeno 5 lokacija.	 Polovično ispunjeno
16 Promocija bicikala i drugih alternativnih prevoznih sredstava	Projekat se sprovodi; Biciklističke stanice su postavljene na 10 lokacija. Opština kroz različite aktivnosti promoviše korišćenje alternativnih prevoznih sredstava.	 Ispunjeno

Zelena obećanja gradonačelnika Përparim Rama (PRISTINA)	Izvor	Procena
17 Fasada zgrada	Završena je fasada i generalna obnova zgrada u naselju „Ulpijana“, poznatom kao četiri nebodera. Opština je saopštila da planira da kontinuirano interveniše na fasadama zgrada kako bi se povećale njihove energetske karakteristike. Takođe, započeta je tenderska procedura (jun 2024. godine) za fasadu dela starih zgrada kao prve faze u naselju „Dardanija“, ulicama „Ulpijana“, „Agim Ramadani“, kao i ulicama „OVK“ i „Luan Haradinaj“.	 Polovično ispunjeno
18 Stvaranje prirodnih oaza u različitim delovima grada sa ciljem obnove flore i faune.	Tokom 2024. godine stvoreno je i regenerisano nekoliko zelenih oaza (uglavnom sezonskih) u gradu u različitim delovima grada kao što su: Aktaš, Sunčani breg, Mat, duž ulica „Agim Ramadani“, „Muharrem Fejza“, „Sylejman Vokshi“, „Tirana“, u Ciglani, u parku „Adem Demaqi“, u parku u parku iznad sale „1 Tetori“, u dvorištu Fakulteta za istoriju, naselje Qafa (ulica OVK). Takođe je završen urbani džep u ulici „Zekerija Cana“, kao i u naselju „Kodra e Trimave“ uređen je urbani prostor i pored stadiona „Fadil Vokrri“ duž puta u blizini kružnog toka.	 Polovično ispunjeno
19 Održavanje puteva će biti decentralizovano u četiri oblasti.	Putem tendera za izvođače radova na letnjem i zimskom održavanju angažovano je 10 ekonomskih operatera za urbana i ruralna područja na letnjem ugovoru, a 14 ekonomskih operatera na zimskom ugovoru. Nadzor nad ugovorima vrši se preko 4 komisije.	 Ispunjeno
20 Proširenje mreže centralnog grejanja.	Kroz projekat Termokosa i KFW-a, mreža centralnog grejanja je proširena u naseljima kao što su (Muharem Fejza, Dragodan, Centar, Gradski park i Centar u ulici Galibardi, ulica Agim Ramadani); u naselju „Muharrem Fejza“ za snabdevanje 141 objekta, uglavnom za kolektivno stanovanje i SNŠ „Pavaresia“; Ulpijana - 23 objekta; Dardanija-13 objekata; Centar-49 objekata; Dragodan- 23 objekta. U Mati-1 su postavljene 182 nove trafostanice, od kojih je 106 pušteno u rad.	 Ispunjeno
21 Povećanje frekvencije autobuskih linija od centra do sela i obrnuto.	Uvedena je nova autobuska linija za sela Glogovica, Dabiševac i Ajkobila.	 Polovično ispunjeno

Zelena obećanja gradonačelnika Përparim Rama (PRIŠTINA)	Izvor	Procena
22 Stvaranje zelenih koridora koji povezuju sela sa zelenim površinama grada.		 Nezapočeto
23 Otvaranje javnih toaleta. Ovi toaleti će imati pristupačan prostor, sa osvetljenjem, vodom i biće stalno održavani.	Budžetom za 2024. godinu predviđena je izgradnja javnih toaleta u gradu - "Centar", "Tophana", "Dodona", "Sunčani breg", "Ulpijana", "Dardanija", "Kupusište", "Aktaš". Osim budžetskih izdvajanja, još uvek nema pomaka u njihovoj realizaciji.	 Započeto
24 Izrada petogodišnjeg regulacionog plana za mere energetske efikasnosti.	Opština je saopštila da je u završnoj fazi izrade opštinskog energetskog i klimatskog plana. U okviru izrade petogodišnjeg plana sa projektom EBOR-a, identifikuju se svi javni objekti za poboljšanje energetske efikasnosti.	 Započeto
25 Renoviranje javnih zgrada radi efikasnog korišćenja energije, u objektima osnovnih i srednjih škola, domovima zdravlja, vrtićima, javnoj upravi i javnim objektima kulture.	U decembru 2023. godine, opština Priština je potpisala sporazum sa Ministarstvom finansija, rada i transfera, kao i Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBOR), o poboljšanju energetske efikasnosti u 47 javnih zgrada. Ovaj projekat ukupne vrednosti 6 miliona evra obuhvata zamenu sistema grejanja, vrata i prozora, kao i termoizolaciju vrtića, škola i centara primarne zdravstvene zaštite. U 2024. godini razvijena je tenderska procedura za fasade javnih zgrada u Bloku 1, uključujući termo- izolaciju.	 Započeto
26 Zamena neefikasnih svetiljki svetiljkama LED tehnologije u sistemu javne rasvete iu javnim zgradama.	Projektom održavanja javne rasvete vrši se zamena sijalica, gde je do sada javna rasveta pokrivena LED tehnologijom na do 90 odsto ulica, navodi se u zvaničnom odgovoru opštine Priština.	 Ispunjeno
27 Izdavanje građevinskih dozvola na osnovu kriterijuma koji će se utvrditi za objekte koji ispunjavaju uslove energetske efikasnosti.		 Nezapočeto

Zelena obećanja gradonačelnika Përparim Rama (PRIŠTINA)	Izvor	Procena
28 Najmanje 20-25% potreba za grejanjem vode u javnim zgradama biće pokriveno iz obnovljivih izvora energije.	Termokos je započeo izradu koncept dokumenta koji će identifikovati stvarne potrebe potrošača za sanitarnom vodom i kroz ovaj dokument će se analizirati trenutni potencijal Termokosa i sposobnost toplane da snabdeva svoje potrošače sanitarnom vodom tokom zimske sezone.	 Započeto
29 Izrada predloga projekta za postavljanje solarnih panela na autobuskim stajalištima (prihvatnim mestima u gradu). Energija koju proizvode solarni sistemi služiće za osvetljavanje ovih tačaka, kao i mesto za punjenje telefona tokom čekanja.	Projekat „Solar Parking Prishtina“ završen je u martu 2024. godine, što je doprinelo ispunjenju ovog obećanja. Međutim, opština je i dalje u procesu ispunjavanja svih obećanih obaveza.	 Polovično ispunjeno
30 Ugradnja brojila toplotne energije, doprinoseći racionalnijem korišćenju toplotne energije.	Projekat „Prishtina HeatSave“ je započeo ugradnju brojila toplotne energije u sistem grejanja „Termokosa“ od maja 2022. godine, prelazeći sa obračuna po oblastima na obračun na osnovu realne potrošnje. Do marta 2023. godine oko 60-70% projekta je bilo završeno, uključujući preko 20.000 potrošača. Ovaj projekat, koji finansira MCC sa 11 miliona dolara, ima za cilj racionalnije korišćenje energije i smanjenje troškova za potrošače.	 Ispunjeno
31 Izgradnja infrastrukture za udvostručenje proizvodnih kapaciteta i prenosne mreže kogeneracije sa 140 MWt – 280 MWt.	Trenutno je projekat u fazi preliminarne studije, što će otvoriti put za njegovu realizaciju.	 Započeto
32 Pokretanje projekta za snabdevanje toplotnom energijom kroz solarnu energiju.	JP „Termokos“ i Ministarstvo finansija potpisali su 11. decembra 2023. godine tri ugovora za sprovođenje projekta „Solar4Kosovo“. Vlada je u decembru 2022. godine dodelila parcelu od 25 hektara za izgradnju solarne elektrane, dok je u oktobru 2022. godine pripremljen Plan angažovanja zainteresovanih strana. Trenutno je projekat u fazi tehničke pripreme i očekuje se da izgradnja počne 2025. godine, a završetak u roku od dve godine.	 Započeto
33 Priprema gradske infrastrukture za električne automobile.	Opština Priština saopštila je da je preduzela korake na poboljšanju infrastrukture za električna vozila. 23. jula 2021. godine svečano je otvorena prva stanica za punjenje električnih automobila. U martu 2024. godine, na parking parka Grmija, inaugurisan je projekat „Solarni parking Priština“, koji uključuje stanicu za punjenje električnih vozila.	 Započeto

Zelena obećanja gradonačelnika Përparim Rama (PRIŠTINA)	Izvor	Procena
34 Instaliranje različitih senzora za identifikaciju zagađivača vazduha.	U gastronomskom sektoru ugrađeni su senzori za merenje nivoa buke i dozvoljenih decibela. Za senzore životne sredine trenutno nema konkretnih podataka. Što se tiče senzora protoka vode, implementacija još nije počela.	 Započeto
35 Izgradnja Botaničke bašte.		 Nije Nezapočeto
36 Pružanje usluge javnog prevoza 24 sata dnevno na gradskim linijama.	Linije 1A, 4, 3, 1, radno vreme je produženo do 24 časa. Opština je saopštila da je predvidela da se projektom reorganizacije i dogradnje novih linija, u koordinaciji sa EBOR-om, tokom 2025. godine na gradskim linijama primenjuje 24-časovni format javnog prevoza.	 Započeto
37 Izgradnja najmanje dva nova postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.		 Nezapočeto
38 Obnova autobusnog voznog parka, uključujući privatne operatere sa nula posto zagađenja životne sredine, klimatizaciju i ulaz/izlazak sa pokretnom platformom za majke i osobe sa invalidskim kolicima.	U toku je raspisivanje faze nabavke sa EBOR-om za 30 autobusa gradskog saobraćaja. Obnova voznog parka ostalih privatnih operatera počinje od januara 2025. do kraja jula 2025. godine prema zvaničnom odgovoru opštine.	 Započeto
39 Podsticanje korišćenja javnog prevoza, kroz stvaranje parking mesta na ulazu u grad, gde svaki građanin sa parking kartom može da koristi gradski prevoz.	Projekat „Park and Ride ” opštine Priština, koji bi trebalo da bude pokrenut u septembru 2023. godine na terenu „Ramiz Sadiku”, ima za cilj da olakša gradski saobraćaj ponudom parking mesta na ulazu u grad i korišćenjem javnog prevoza uz istu kartu. Od decembra 2024. godine nema informacija o njegovom sprovođenju ili završetku. Ovaj model je uvršten u Uredbu o uređenju i korišćenju parkinga opštine Priština, usvojenu u decembru 2023. godine.	 Započeto

Zelena obećanja gradonačelnika Përparim Rama (PRIŠTINA)	Izvor	Procena
40 Otvaranje novih pešačkih i biciklističkih staza u Gornjoj Brnjici i selima Golaka.	Budžetom opštine Priština za 2023. godinu predviđeno je ulaganje od 200.000 evra za otvaranje novih pešačkih i biciklističkih staza. Međutim, iz javno dostupnih podataka nema konkretnih podataka da su ova sredstva bila posvećena Gornjoj Brnjici i selima Golaka.	 Započeto
41 Završetak i usvajanje zonske mape Prištine.	Zonska mapa opštine Priština je u procesu izrade od 2018. godine. Iako se očekivalo da će biti završena u roku od 18 meseci, do januara 2025. godine još nije odobrena. U 2023. godini Opštinski plan razvoja je bio u fazi podnošenja na javnu raspravu, ali je odobrenje Zonske mape i dalje nedovršeno.	 Započeto
42 Završetak i odobravanje detaljnih regulacionih planova.	1. Detaljni plan Kalabrije je odobren od strane Skupštine opštine i nalazi se na usvajanju u nadležnom ministarstvu. 2. Blok D-2 plana Dragodan je odobren 3. Mati plan je u proceduri.	 Polovično ispunjeno
43 Ubrzavanje procesa legalizacije bespravne gradnje u Prištini.	Opština Priština saopštila je da su procedure legalizacije zastale zbog odbijanja resornog ministarstva da produži ugovore za posebne usluge osoblja koje se bavi legalizacijom. Od maja 2024. godine ponovo je počeo sa radom sa novim angažovanim osobljem.	 Polovično ispunjeno

Opština Južna Mitrovica

Izborni program opštine Mitrovica, pod vođstvom gradonačelnika Bedri Hamza, predstavio je nekoliko zelenih obećanja u cilju poboljšanja uslova životne sredine i razvoja javnih prostora, uglavnom kroz ulaganja u rečnu infrastrukturu, upravljanje otpadom i povećanje zelenila. Iz zelene perspektive, ovi ciljevi su izuzetno važni za građane i očuvanje biodiverziteta, pružajući pozitivnu polaznu osnovu za održivi lokalni razvoj. Međutim, analiza pokazuje da nisu sva obećanja u potpunosti usklađena sa nadležnostima na lokalnom nivou – kao što je čišćenje industrijskog otpada, što shodno tome stvara očekivanja koja opština možda neće u potpunosti ispuniti. S druge strane, dok je samo mali broj obećanih projekata uspešno završen ili je u poodmakloj fazi, većina obećanja je još uvek u početnoj fazi.

U opštini Južna Mitrovica, gradonačelnik je imao pisani izborni program tokom lokalnih izbora 2021. godine, ali on nije dostupan na internetu. Od ukupno 123 izborna obećanja data tokom kampanje, 10 obećanja je fokusirano na pitanja životne sredine, što čini 8,13% ukupnih obećanja. Izborni program ne sadrži tačne proračune budžeta za zelene projekte. Nije poznat tačan budžet tokom ovog mandata za zelene projekte jer opštinske institucije nisu odgovorile na zahtev za pristup ovim informacijama po ovom pitanju, ali se iz informacija dobijenih sa sajta opštine zaključilo da je za 2024. godinu namenjeno 246.011,70 evra. U izbornom programu gradonačelnika nisu utvrđeni precizni rokovi za sprovođenje zelenih projekata. Takođe, pri predlaganju ovih projekata nije uzet u obzir postojeći ljudski kapacitet opštine, a to nije planirano ni kroz druge projekte.

Iz analize ispunjenja zelenih obećanja jasno je da je većina projekata tek počela, dok je mali deo napredovao ili je završen. Ova situacija naglašava potrebu za većom posvećenošću opštinskih struktura ispunjavanju obećanih projekata kako bi se obaveze za primenu zelenih praksi betonirale u praksi.

Ukupno, nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Mitrovica je sledeći:

Nezapočeto:

1 obećanje

10%

Započeto:

6 obećanje

60%

Polovično ispunjeno:

2 obećanje

20%

Ispunjeno:

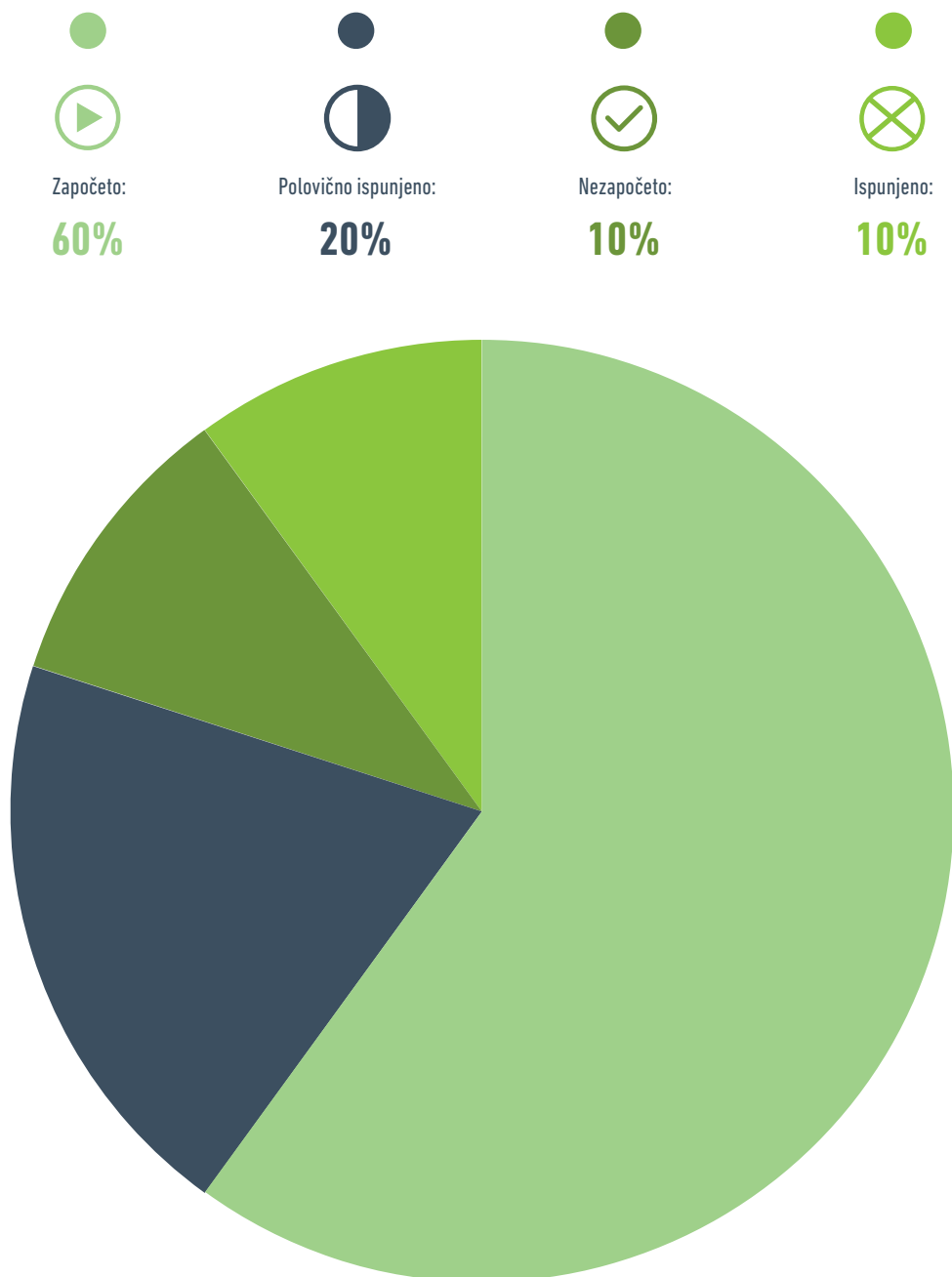

1 obećanje

10%

Nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Mitrovica

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjavanju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

Zelena obećanja gradonačelnika Bedri Hamza)	Status obećanja	Ocena ispunjenja obećanja
1 Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.	Dana 12. decembra 2021. godine potpisan je Memorandum o razumevanju između Ministarstva finansija i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBOR) za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u gradu Mitrovici, u vrednosti od 4.6 miliona evra. Ovaj sporazum je ratifikovan 06.04.2022. godine takođe u Skupštini Kosova. Ovaj projekat vode Vlada i Vodovod.	 Započeto
2 Ugradnja uređaja za merenje kvaliteta vazduha.	Opština je za ovaj projekat obezbedila sredstva za 2024. godinu, ali je prema zvaničnom odgovoru bilo problema sa tenderskim procedurama, što je dovelo do kašnjenja u sprovođenju. Predmet je ponovo ušao u tenderske procedure.	 Započeto
3 Čišćenje industrijskog otpada u industrijskom parku Trepča (bivši Fafos).	Ovaj projekat je u nadležnosti vlade i Kosovske agencije za privatizaciju (KAP), i nije u nadležnosti lokalnog nivoa.	 Nezapočeto
4 Integrirano upravljanje otpadom.	2022. godine potpisan je međuopštinski memorandum o saradnji između tri opštine (Južna Mitrovica, Vučitrn i Skenderaj) za integrirano upravljanje otpadom. Ovaj memorandum podržava nemački GIZ, ali njegova primena na terenu do decembra 2024. godine nije počela.	 Započeto
5 Održavanje i proširenje zelenih površina.	Od januara do juna 2022. godine opština je počela sa sadnjom cveća na javnim površinama grada. Takođe, u akumulaciji je zasađeno 100 sadnica. U selu Kačandoll u Šalja Bajgore posađeno je 10.000 sadnica, dok je u nekim delovima grada zasađeno ukrasno drveće i postavljene ograde za zaštitu zelenih površina. Opština je najavila da će sadnja biti u toku.	 Polovično ispunjeno
6 Uređenje korita reke Ibar od IBCM fakulteta - do mosta u Suvom Dolu - izgradnja šetališta.	2023. godine potpisan je ugovor sa privrednim operaterom za uređenje korita reke Ibar. Trenutno je počela realizacija drugog lota, koji obuhvata deonicu od jezera do Ibarskog mosta, dok se početak trećeg lota očekuje u prvom kvartalu 2025. godine.	 Polovično ispunjeno

Zelena obećanja gradonačelnika Bedri Hamza)		Status obećanja	Ocena ispunjenja obećanja
7	Izgradnja rekreativnih i sportskih zona duž reke Ibar od Jezera – Košutova, sa obe strane reke	Predviđen je za 2025.	 Započeto
8	Uređenje korita reke Lušte (Bair-Lušta) – šetalište	Svi radovi predviđeni ugovorom uspešno su završeni u januaru 2024. godine.	 Ispunjeno
9	Uređenje korita Sitnice – Industrijski park PIM – Tunel Bair – Šetalište	Predviđen je za 2025. godinu	 Započeto
10	Renoviranje korita reke Trepče – šetalište	Predviđen je za 2025. godinu	 Započeto

Opština Uroševac

Projekti predstavljeni u izbornom programu Agim Aliu za opštinu Uroševac predstavljaju inicijative za poboljšanje životne sredine u ovoj opštini. Intervencije kao što su čišćenje i uređenje rečnih korita, proširenje parkova i povećanje kapaciteta za upravljanje otpadom neophodne su za grad koji se suočava sa brzom urbanizacijom i izazovima vezanim za urbana zagušenja. Praćenje pokazuje da je većina obećanja ispunjena, ali je važno da preostale inicijative prate i drugi konkretni koraci u vezi sa stvaranjem zelenih površina, najnaprednijim rešenjima za upravljanje zagađenjem, održivim razvojem urbane infrastrukture.

Gradonačelnik Uroševca je objavio pisani izborni program, koji je dostupan onlajn. Od 69 obećanja datih tokom kampanje, njih 9 se fokusiralo na pitanja životne sredine, što čini 13% ukupnih obećanja. Program uključuje zelena obećanja, ali ne daje tačne ili približne procene budžeta za ove projekte navedene na platformi. Međutim, ukupna vrednost investicija u ekološke projekte je 7.050.000,00 €, prema podacima dobijenim od opštine. Što se tiče rokova, opština je istakla da su projekti deo vladajuće platforme i da će biti završeni do kraja mandata, ali da u izbornom programu nema tih rokova.

Što se tiče stepena ispunjavanja zelenih obećanja u Uroševcu, čini se da je većina njih ispunjena, uključujući nastavak izgradnje kolektora za otpadne vode, ozelenjavanje raskrsnica na gradskim ulicama, stvaranje parkinga za bicikle, proširenje rekreativnih prostora i unapređenje kapaciteta za upravljanje otpadom. Međutim, neki projekti, kao što su uređenje rečnih korita i lobiranje za privlačenje investitora, ostaju u toku ili su u početnoj fazi i zahtevaju dalju posvećenost.

Ukupno, nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Uroševac je sledeći:

Polovično ispunjeno:

1 obećanje

11.1%

Ispunjeno:

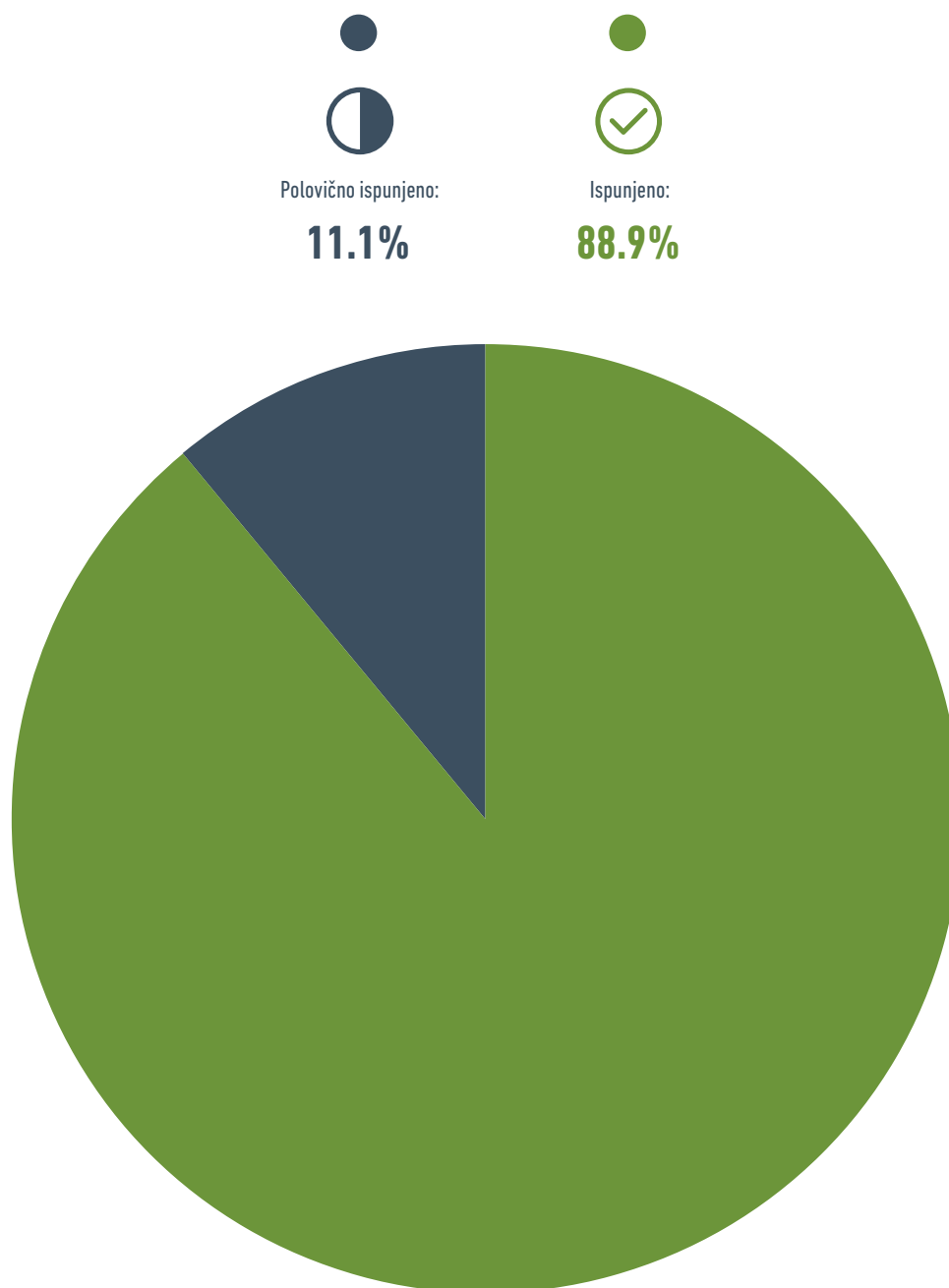

8 obećanja

88.9%

Nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Uroševac

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

Zeleno obećanje
gradonačelnika Agim Aliu
(FERIZAJ)
Podaci**Procena**

1	Uređenje korita reke od Duditskog mosta do sela Doganjevo.	U cilju sprečavanja poplava i zaštite domaćinstava, zemljišta i poljoprivrednih proizvoda, opština Uroševac je, preko Direkcije za javne službe i vanredne situacije, u maju 2024. godine realizovala projekat čišćenja preko 20 kilometara rečnih korita u selima Nerodimlje, Balić, Dramnjak, Slivovo, Babuš i Miraš.	 Ispunjeno
2	Nastavak izgradnje kolektora otpadnih voda.	Opština Uroševac je u martu 2023. godine potpisala četiri ugovora za intervencije, koji su se odnosili na sela Sazlija, Dardanija, Grebno i Miroslavlje. Prema informacijama iz opštine, ove intervencije nastavljaju da se vrše po zahtevima građana.	 Ispunjeno
3	Ozelenjavanje raskrsnica na gradskim ulicama.	Za ovu obavezu, samo za ovu fazu izveštavanja, mini-parkovi su završeni u Košare (novembar 2023.), u selu Muhadžer Talinovac (januar 2024), Trn i Gatnje (maj 2024.). Takođe, realizovane su zelene površine na raskrsnicama puteva, kao što su ulica „Ahmet Kačiku“ (februar 2024.) i ulica „Rexhep Bislimi“ (april 2024.).	 Ispunjeno
4	Parking za bicikle.	Opština Uroševac je od juna 2022. do 2023. godine, preko Direkcije za javne službe i hitne slučajeve, ulagala u stvaranje novih parkinga za bicikle. U ovom periodu napravljeno je 6 parking mesta u urbanoj zoni (centar grada).	 Ispunjeno
5	Proširenje parka na Košarama.	Ovaj projekat će biti završen u novembru 2023. godine proširenjem parka.	 Ispunjeno

Zeleno obećanje gradonačelnika Agim Aliu (FERIZAJ)	Podaci	Procena
6 Planinske staze za planinarenje i biciklizam.	Opština je u saradnji sa organizacijom Swiss Contact definisala 60 km planinarskih i biciklističkih staza. Ova oblast je takođe obeležena 2022. godine.	 Ispunjeno
7 Udvostručenje budžeta za održavanje parka.	U Uroševcu, održavanje parkova obavljaju javna preduzeća, kao što su JLP "Ambienti" i KRM "Pastertia", i ugovorena privatna kompanija. Tokom perioda 2022-2023. godine došlo je do dvostrukog povećanja troškova za usluge, pri čemu usluga koja košta 0,25 evra po jedinici u 2022. sada košta 0,50 evra. Godine 2023. pokrenut je trogodišnji ugovor od 1.6 miliona evra sa privatnim operaterom, čime je ukupan iznos za održavanje javnih površina dostigao preko 3 miliona evra za naredne tri godine.	 Ispunjeno
8 Lobiranje za investitore za tretman i reciklažu otpada.	Opština je u februaru 2023. godine uspostavila saradnju sa stranim kompanijama po pitanju tretmana i reciklaže otpada, kao što su kompanije „Indaver“ iz Belgije i „Doosan GMBH“ iz Nemačke i kompanija Erdi Rproduct LLC na Kosovu, pri čemu je opština izdala građevinsku dozvolu za fabriku za reciklažu otpada.	 Polovično ispunjeno
9 Povećanje kapaciteta kompanije „Pastertia“.	Za potrebe RKV „Pastertia“ kupljena su 3 kamiona za sakupljanje otpada uz sufinansiranje RKO „Pastertia“ i GlZ-a, u vrednosti od 100.000€, dok je postupak vodio RKO. Od takmičenja u čistoj životnoj sredini, 14 drugih kamiona je dobilo korist (8 iz japanske JAICA i 6 iz nemačkog GlZ-a). Trenutno, RKO „Pastertia“ u Uroševcu ima 7 kamiona. Takođe, opština Uroševac je završila izgradnju objekta za RKO „Pastertia“, gde se očekuje da će se transfer izvršiti tokom prve polovine 2025. godine. Takođe, podeljeno je 60 kontejnera od 1,1m ³ i 100 kontejnera od 120L, uglavnom za preduzeća, sa novim investicijama za 20024. godinu.	 Ispunjeno

Opština Peć

Izborni program opštine Peć, pod vođstvom gradonačelnika Gazmend Muhaxheri, uključio je niz obećanja za razvoj infrastrukture, sa fokusom na unapređenje planinskog turizma, upravljanje vodnim resursima i otpadnim vodama i stvaranje zelenih rekreativnih prostora. Predstavljene inicijative su u nadležnosti opština, uključujući ulaganja u putnu mrežu, vodu i infrastrukturu za životnu sredinu, sa već vidljivim napretkom. Analiza napretka pokazuje da je nekim od ovih projekata potreban brži tempo sprovođenja i veće angažovanje kako bi se postigli konkretni i opipljivi rezultati za zajednicu.

U opštini Peć aktuelni gradonačelnik nije imao pisani izborni program. Gradonačelnik je tokom predizborne kampanje dao 25 obećanja, od kojih je 10 bilo usredsređeno na pitanja životne sredine, što čini 40% ukupnih izbornih obećanja. Što se tiče procene budžeta, opština je saopštila da su izdvojena namenska sredstva za zelene projekte, i to: 120.000 evra u 2022. godini, 230.000 evra u 2023. godini, 100.000 evra u 2024. godini i 160.200 evra u 2025. godini.

U opštini Peć, stepen ispunjenosti zelenih obećanja datih tokom predizborne kampanje je sledeći:

Nezapočeto:

3 obećanja

30%

Započeto:

1 obećanja

10%

Polovično ispunjeno:

4 obećanja

40%

Ispunjeno:

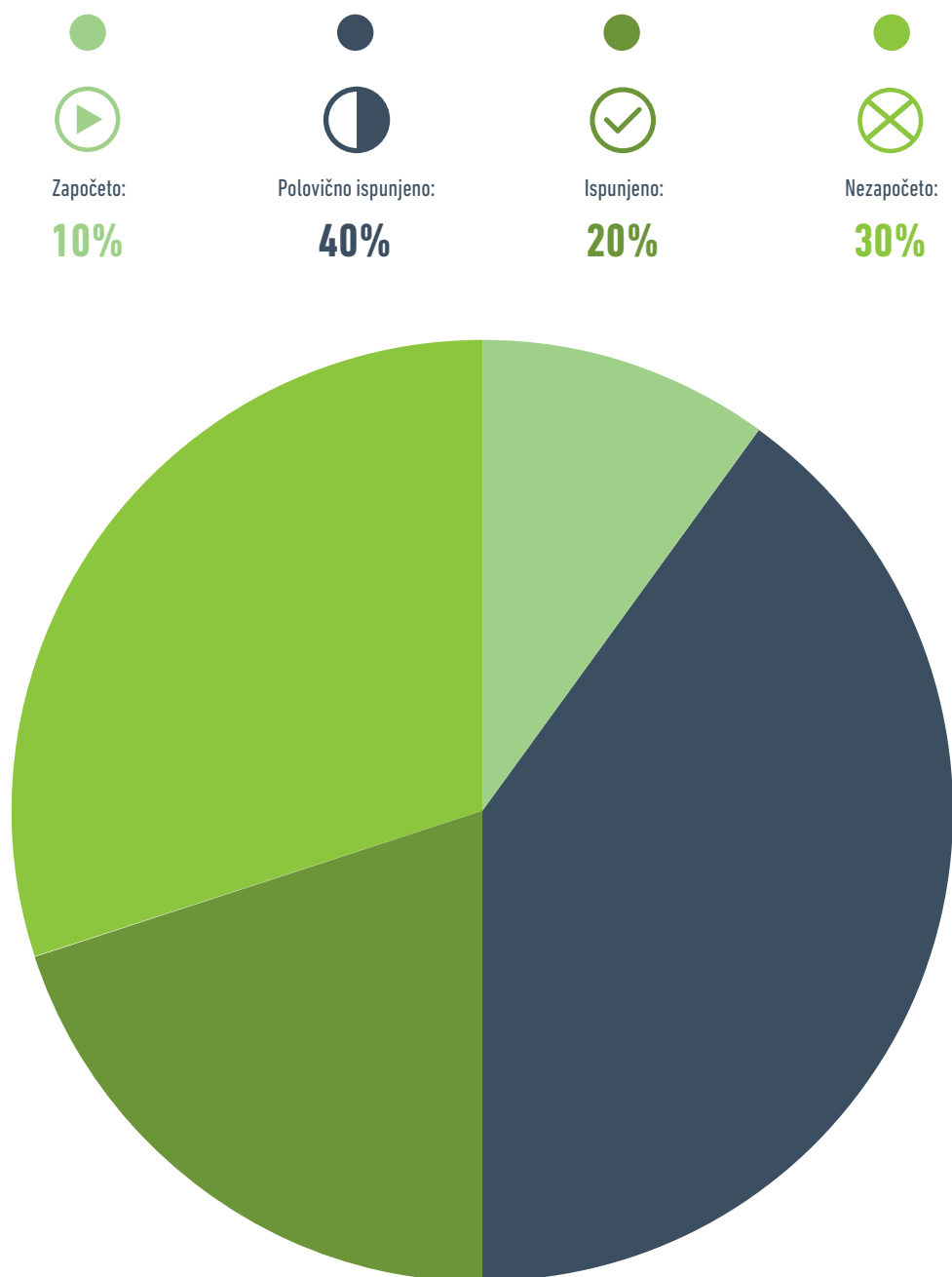

2 obećanja

20%

Nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Peć

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

Zelena obećanja gradonačelnika Gazmend Muhaxheri (PEĆ)		Podaci	Procena
1	Asfaltiranje 12 km puta od grada ka rejonu Rugova za potrebe korišćenja Nacionalnog parka.	Put Peć-Rugovo je u nadležnosti Ministarstva, ali je opština izvršila popravku i asfaltiranje segmenata gde su sela povezana. Put Peklena je asfaltiran u dužini od oko 10 km, a izgrađeni su novi putevi u nekoliko sela u Rugovi, kao što je asfaltiranje puta u selu Duganjiva u dužini od 2,3 km. U međuvremenu, rekonstrukcija i rehabilitacija putnih segmenata u Boge i Mali Štupelj su u procesu ponovnog tenderisanja.	 Polovično ispunjeno
2	Proširivanje kapitalnih investicija u selima Rugova, posebno sa kanalizacijom i vodosnabdevanjem.	Za izgradnju vodovoda u selima Stankaj, Boge i Škrelje izdvojeno je 800.000 evra. Do sada su izgrađena dva rezervoara u Stankaju i završena je vodovodna mreža u naselju Lulaj. Međutim, u selima Ljutov, Pepaj i Maljivce još uvek nema napretka u proširenju vodovodne mreže.	 Polovično ispunjeno
3	Montaža i popravka kanalizacije u naselju "7 Septembar".	Oktobra 2024. godine završeni su atmosferski kanal, putna infrastruktura i fekalna kanalizacija u naselju „Xhemajl Kada“, odnosno, radovi su završeni u naselju 7 Septembar.	 Ispunjeno
4	Razvoj četiri mala ski centra: u Boge, Škrelje, Košutane i Jakupov pod. Opština stvara putnu, energetsku i vodnu infrastrukturu na ovim prostorima.	Nije bilo napretka zbog problema sa privatnom imovinom.	 Nezapočeto
5	Uređenje korita reke Bistrica do sela Pepice.	Izvedeni su radovi na koritu reke od Patrijarkane do Tranzitnog mosta, uključujući izgradnju pešačkih staza i sanaciju zaštitnih zidova. Tokom oktobra 2024. godine reka je očišćena od otpada i nastavljani su radovi na sanaciji korita i zidova. Deo do sela Pepice još nije završen.	 Polovično ispunjeno
6	Izgradnja parka zdravlja i izgradnja borovog parka na površini od oko 40 hektara.	Projekat izgradnje borovog parka planiran je za 2025. godinu i uvršten je u zonskumapu.	 Započeto

Zelena obećanja gradonačelnika Gazmend Muhaxheri (PEĆ)		Podaci	Procena
7	Izrada šetališta od Patrijarkane do sela Potrač, vredna oko 6 miliona evra	Do decembra 2024. godine završeni su radovi na šetalištu od Patrijarkane do Tranzitnog mosta, uključujući izgradnju staza i zaštitnih zidova. Nastavak projekta je uključen u nacrt budžeta za naredne faze. Završeni su radovi na šetalištu kod Radio kafea.	 Polovično ispunjeno
8	Završetak postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Kučištu.		 Nezapočeto
9	Izrada i finalizacija regulacionih planova.	Zonska mapa za period 2025.–2031. objavljena je u skladu sa odobrenjem u januaru 2024. godine.	 Ispunjeno
10	Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Trsteniku.	Nije bilo napretka.	 Nezapočeto

Opština Orahovac

Izborni program koji je predstavio Smajl Latifi za opštinu Orahovac uključuje obećanja u oblasti poljoprivrede, zelene energije, vodne infrastrukture, zaštite životne sredine i stvaranja prostora za rekreaciju. Ključne inicijative uključuju proširenje sistema za navodnjavanje, prečišćavanje otpadnih voda, čišćenje divljih deponija, izgradnju staza i parkova i ulaganje u obnovljive izvore energije. Sve u svemu, većina projekata je ostvarila napredak ka sprovođenju, dok je mali deo još uvek u početnim fazama.

Što se tiče izbornog programa za opštinu Orahovac, gradonačelnik je imao pismeni program, ali on nije dostupan na internetu. Tamo, od 84 obećanja data tokom kampanje, 22 su bila usmerena na pitanja životne sredine, što čini 26,19% ukupnih obećanja. Zelena obećanja nemaju precizne ili približne procene budžeta navedene u izbornom programu. Što se tiče vremenskih rokova, programom nisu utvrđeni precizni rokovi za sprovođenje zelenih projekata. Takođe, ovaj program nije uzeo u obzir postojeće ljudske kapacitete opštine za sprovođenje ovih projekata.

Ukupno, nivo ispunjenja zelenih izbornih obećanja za opštinu Orahovac je sledeći:

Započeto:

3 obećanja

13.64%%

Polovično ispunjeno:

9 obećanja

40.91%

Ispunjeno:

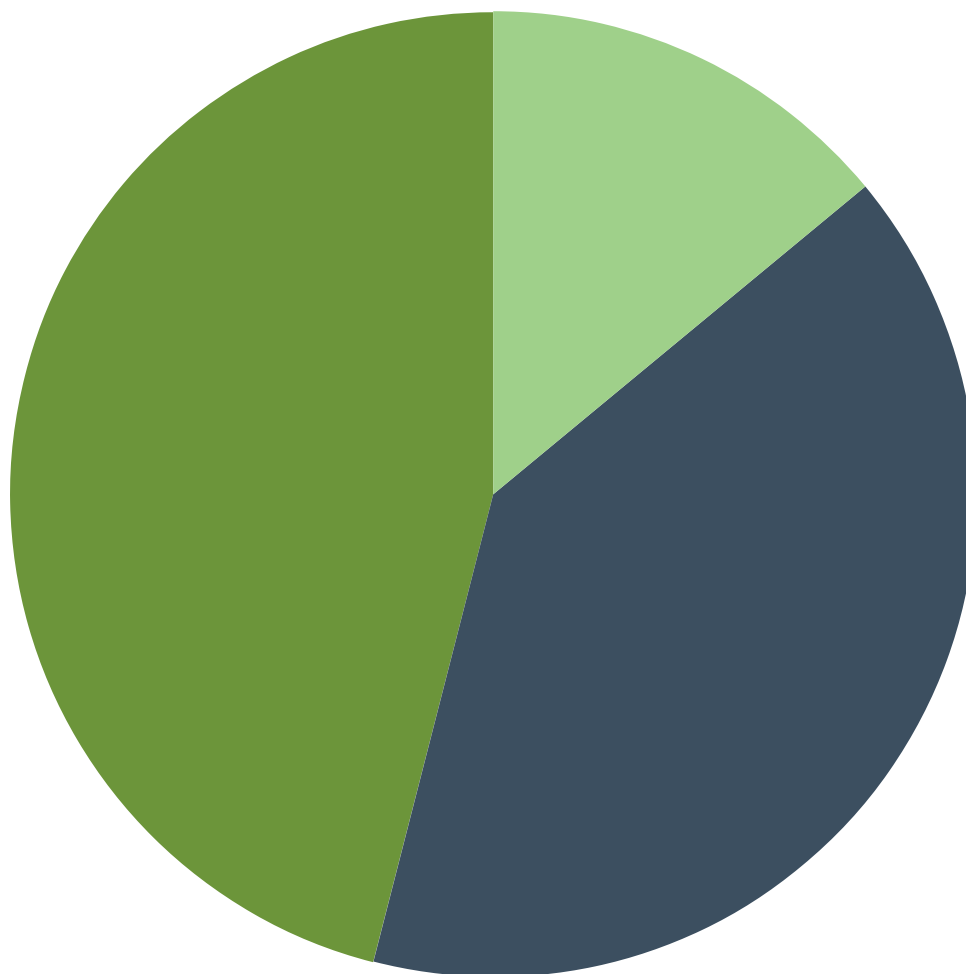

10 obećanja

45.45%

Nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Orahovac

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

Zelena obećanja gradonačelnika Smajl Latifi (ORAHOVAC)		Podaci	Procena
1	Energetska efikasnost u školama.	Projekti energetske efikasnosti su završeni u nekoliko škola, uključujući školu "Rilindja" u Čiflaku, školu "Faik Konica" u Celini, školu "Skender Kastrati" u Gedži, školu "12 Maji" u Ratkovcu i školu "Gezim Hamza-Piktori" u Orahovcu. Svi ugovori koji su potpisani sa Kosovskim fondom za energetske efikasnost.	 Ispunjeno
2	Povećanje površina / plantaža sa vinogradima.	Površina pod vinogradima povećana je sa 2.322 hektara na 2.336 hektara, što predstavlja povećanje od 14 hektara. Finansijska investicija u ovaj sektor iznosila je 295.000 evra.	 Ispunjeno
3	Izgradnja velikog skladišnog centra za skladištenje grožđa svih vinogradara u Orahovcu.	U toku je izgradnja velikog skladišnog centra za skladištenje grožđa, uz ulaganja opštine. Takođe, za ovu namenu je izdvojeno dodatnih 60.000 evra iz granta za učinak.	 Polovično ispunjeno
4	Subvencionisanje polisa osiguranja za zaštitu vinograda od elementarnih nepogoda.	U 2023. godini, Program direktnih plaćanja je uključivao subvencije osiguranja, pri čemu je Ministarstvo pokrivalo 75% troškova, opština Orahovac 15%, a poljoprivrednici 5%. Program direktnih plaćanja Ministarstva za 2024. godinu ne uključuje osiguranje, ali je opština Orahovac odlučila da pokrije dodatnih 15% vrednosti polise, prema zvaničnom odgovoru opštine.	 Ispunjeno
5	Sponzorisanje zakona o proglašenju Orahovca posebnom poljoprivrednom zonom	Opština Orahovac je podnela pismene zahteve Ministarstvu poljoprivrede i Skupštini Kosova za proglašenje Orahovca posebnom poljoprivrednom zonom, ali do sada zahtev nije uvršten u zakonodavni dnevni red.	 Započeto
6	Otvaranje odvodnih kanala na zemljištima gde se voda sakuplja usled padavina	Radovi na otvaranju i popravci drenažnih kanala su nastavljani u nekoliko sela kao što su Čiflak, Ratkovac, Celina i Beli Drim. Svi ovi projekti su još u toku.	 Započeto

Zelena obećanja gradonačelnika Smajl Latifi (ORAHOVAC)	Podaci	Procena
7 Proširenje sistema za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta	Završena je prva faza projekta koji finansiraju Svetska banka, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja i AD „Dukagjini“. Očekuje se početak druge faze ovog investicionog projekta u sistem za navodnjavanje. Investicija u ovoj fazi iznosiće ukupno 10 miliona evra, projekat je nastavak iznosa od 4,2 miliona evra, započet godine. Očekuje se da projekat bude završen do 2026. godine.	 Polovno ispunjeno
8 Povećanje površine plastenika	Opština je pripremila besplatne projekte za poljoprivrednike i ponudila mogućnosti za izgradnju plastenika na površini od još 84 ara. Takođe, pokrenut je postupak nabavke za izgradnju novih plastenika i svake godine se raspisuje poziv za podnošenje prijave poljoprivrednika.	 Ispunjeno
9 Podrška centrima za sakupljanje i preradu voća i povrća	Opština Orahovac je podržala sabirnu tačku voća i povrća „Agro Celina“ za nabavku sadnica i drugog materijala za uzgoj “Kurnishon” krastavca. Ovom subvencijom „Agro Celina“ je bila u obavezi da ugovori rasadnike koji posluju u našoj opštini da uzgajaju sadnice krastavaca i besplatno distribuiraju ove sadnice poljoprivrednicima uz jedini uslov da proizvodnju dostave u sabirni centar „Agro Celina“. Ovaj program je podržan u iznosu od 56.000 evra.	 Ispunjeno
10 Uklanjanje divljih deponija i pretvaranje ovih prostora u zelenilo	Opština Orahovac je nastavila sa čišćenjem divljih deponija u Orahovcu, na putu za Mališevo i Suvu Reku, gde je zasađeno ukrasno drveće. Divlje deponije su takođe očišćene u selima Velika Kruša, Gur i Kuq, na tranzitnom putu za Orahovac i u selu Brestovac, dok je u Velikoj Hoći, iz posmatranja u decembru, konstatovano da deponija nije sanirana. Takođe, Opština je potpisala ugovor za eliminaciju divljih deponija gde god se one stvaraju.	 Polovno ispunjeno
11 Pošumljavanje golih površina	U saradnji sa Kosovskom agencijom za šumarstvo, opština je pošumila 17 hektara sa 45.000 sadnica.	 Ispunjeno

Zelena obećanja gradonačelnika Smajl Latifi (ORAHOVAC)		Podaci	Procena
12	Pošumljavanje golih površina	Završetak izgradnje parka je u toku u nekoliko sela u Orahovcu, uključujući Čiflak, Gornje Potočane, Velika Kruša i Brestovac.	 Polovično ispunjeno
13	Renoviranje i fasada objekata zajedničkog socijalnog stanovanja.	Završeni su radovi na objektu socijalnog stanovanja u gradu Orahovcu. Nema podataka o drugim intervencijama u ovakvim objektima.	 Polovično ispunjeno
14	Uređenje korita reka i potoka	Radovi na regulisanju rečnih korita su u toku u nekoliko sela, uključujući Celinu, Poluže, Radoste i Brestovac.	 Polovično ispunjeno
15	Tretman atmosferskih voda u gradu	Završen je tretman atmosferskih voda u ulici „Gezim Hamza“ u gradu za prvi i drugi segment, ukupne dužine 600 metara. Takođe, popravljeni su šahtovi i rezervoari za vodu u ulicama u gradu: „Mulla Cufa“, „Xhelal Hajda“, „Selajdin Mullabazi“, „Avdullah Bugari“ i „Shejh Myhedini“. Završen je i deo od 300 metara u ulici „Shejh Myhedini“ (ova ulica će u potpunosti biti tretirana sa 780 metara atmosferskog kanala), kao i u ulici „Ali Sokoli“ – 380 metara i u ulici „Fahredin Hoxha“ – 95 metara. Nastaviće se radovi na tretmanu atmosferskih voda u ulici „Gezim Hamza“.	 Ispunjeno
16	Kanalizacioni kolektori i postrojenja zajedno sa vladom i donatorima	Završeno je nekoliko segmenata sa kolektorima otpadnih voda u nekoliko naselja, uključujući Orahovac sa 4 segmenta na ulici „Vellezerit Frasheri“, kod objekta socijalnog stanovanja, na glavnom putu na izlazu za Zrzu i u Gornjem naselju, u Gedžu - 1 segment u naselju Himaj - u u Ratkovcu – 4 segmenata iznad seoskih groblja u ulici „Martin Camaj“, kod seoskog potoka i ulica „Valon Hoti“ ispod železničke pruge, u dužini od 600 m, u mestu Dobrom Dolu je završena kompletna kanalizaciona mreža završena, u selu Mrasor - 1 segment, Radoste - 1 segment, u selu Danjanje - 1 segment, u dužini od 1400 m, u Čiflaku -1 segment, od 700 m.	 Polovično ispunjeno
17	Zelena energija će se primeniti u postavljanju solarnih panela u javne zgrade.	Završen je projekat postavljanja solarnih panela u teretanu „Mizahir Isma“ u Orahovcu - donacija italijanskog KFOR-a u iznosu od 30.000 evra. Takođe, započet je projekat postavljanja vetroturbina na planini Zatrići, vredan oko 90 miliona evra.	 Započeto

Zelena obećanja gradonačelnika Smajl Latifi (ORAHOVAC)		Podaci	Procena
18	Biciklističke staze	Izgrađene su nove biciklističke staze na putu „Ibrahim Rugova“, tranzitnom putu OVK i putu Orahovac-Hamoce-Bela Crkva.	 Ispunjeno
19	Sportski tereni u svakom selu i naselju gde postoji opštinska svojina	Sportski tereni su završeni u raznim selima kao što su Radoste, Danjanje, Gur te Kuq i u školi "Gezim Hamza" u Orahovcu.	 Polovično ispunjeno
20	Izrada detaljnih regulacionih planova	Opština je usvojila razvojne i regulatorne planove za period 2023.-2032., uključujući: Plan urbane mobilnosti, plan lokalnog drumskog transporta, plan upravljanja otpadom i plan procene rizika od prirodnih katastrofa i drugih opasnosti za opštinu Orahovac.	 Ispunjeno
21	Proširivanje prostornog planiranja na sela	Usvajanjem Plana razvoja opštine započeto je i prostorno planiranje u selima, gde su ovim planom određene građevinske zone i prostori namenjeni za poslovanje.	 Polovično ispunjeno
22	Usvajanje plana razvoja opštine	Plan razvoja opštine 2023.-2032. je usvojen 15. decembra 2023. godine i stupio je na snagu.	 Ispunjeno

Opština Đakovica

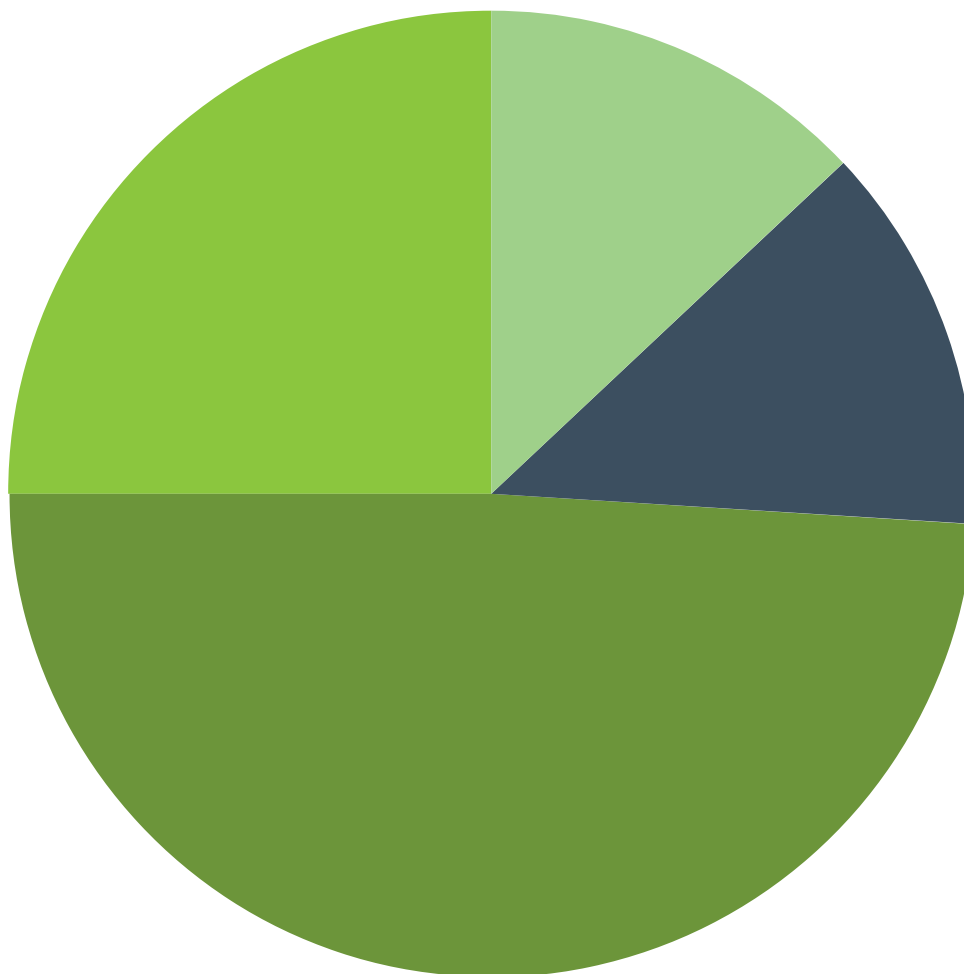
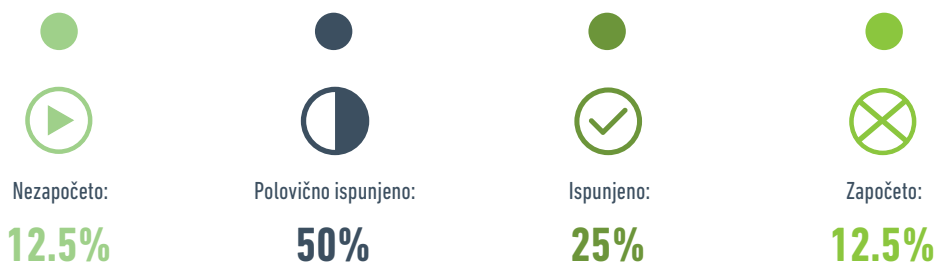
Izborni program opštine Đakovica, koji je predstavio gradonačelnik Ardian Gjini, zasnovan je na nizu obećanja koja uključuju intervencije za zaštitu i upravljanje životne sredine, odnosno izgradnju kanala za navodnjavanje, tretman otpadnih voda, uređenje reka, kao i primenu efikasne tehnologije kao što je LED javna rasveta. Prilikom procene sprovođenja ovog programa primećuje se da, iako su neki projekti uspešno sprovedeni, drugi su još u toku ili se suočavaju sa kašnjenjima, naglašavajući potrebu za daljim angažovanjem i praktičnijim praćenjem. Ovaj izborni program, iako nije objavljen na internetu, sadrži ukupno 35 obećanja datih tokom kampanje, od kojih je 9 fokusirano na pitanja životne sredine, što čini 25,7% ukupnih obećanja. U izbornom programu zeleni projekti nemaju definisane finansijske vrednosti i nije poznata tačna vrednost za sve zelene investicije, pošto opština Đakovica nije dala potpune informacije o ukupnim troškovima do sada u vezi sa tim. Što se tiče rokova, program pominje rokove za sprovođenje projekata, ali ne za sve inicijative. U međuvremenu, program takođe ne pruža detaljnu analizu postojećih ljudskih kapaciteta opštine za sprovođenje zelenih projekata.

Sve u svemu, ispunjavanje izbornih obećanja gradonačelnika Gjini odražava pomešani napredak: u većina projekata je završeno sprovođenje ili su polovično ispunjena, dok postoje i obećanja koja se sprovode sa zakašnjenjem ili uopšte nisu započeta.

Ukupno u opštini Đakovica, nivo ispunjenja zelenih obećanja je sledeći:

Nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Đakovica

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

**Zelena obećanja gradonačelnika
Ardian Gjini (ĐAKOVICA)**
Podaci
Procena

1	Izgradnja kanala za navodnjavanje i vodenih brana za farmere/poljoprivrednike.	Od 2022. do 2024. godine, izgradnja kanala za navodnjavanje je izvršena u selima kao što su: Dobric, Dujak, Paljabard, Pljancor, Shqiponje, Popovac, Dobroš, Batuš, Molić, Stubla, Nivokaz, Babaj Boks, Dujak, Racaj Paljabard, i Biteš-Paljabard. Takođe, kao deo aktivnosti „Socijalne revizije“ u novembru, izvršili smo posete na terenu kako bismo izbliza posmatrali i procenili radove nakon izgradnje kanala za navodnjavanje i brana u selima Šišman i Jablanica.	 Ispunjeno
2	Proširenje kanalizacione mreže u zoni „Nova Đakovica“ i u zoni „Rezina“	Proširenje kanalizacione mreže u prvom segmentu reke Lukač je završeno. U decembru 2024. godine u toku su radovi na drugom segmentu, gde se radi na završetku dogradnje kanalizacije. U međuvremenu, za treći segment ovog projekta u toku su administrativni procesi i pripreme za početak rada na terenu.	 Polovično ispunjeno
3	Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.	Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda je završeno i sada je u funkciji, zajedno sa dva glavna kolektora. Takođe, završena je sanacija kanala u 25 segmenata i završena dogradnja kolektora na severu grada, na izlazu za Peć. Ovim postrojenjem upravlja Regionalno preduzeće za vodosnabdevanje „Đakovica“ dd.	 Ispunjeno
4	Uređenje korita reke Lukač.	U prvom segmentu je završeno uređenje korita reke Lukač. Radovi na drugom segmentu su u završnoj fazi. U međuvremenu, za treći segment ovog projekta u toku su administrativni procesi i pripreme za početak rada na terenu.	 Polovično ispunjeno
5	Ceo sistem javne rasvete u gradu biće zamenjen konvencionalnim sijalicama u LED sistemu.	Tokom 2023. godine uloženo je ukupno 183.999,00 evra za proširenje mreže javne rasvete na teritoriji opštine Đakovica. Takođe, ukupno je izdvojeno i utrošeno 144.998,00 evra za ugovor o održavanju linije javne rasvete u opštini Đakovica. U vezi sa ugovorom pod nazivom „Održavanje javne rasvete“, sa brojem nabavke 632-24-797-1-1-1, zaključenom 16.04.2024. godine između opštine Đakovica i izvođača radova, 25.10.2024. godine, ovaj ugovor je sporazumno raskinut između strana. Sledeći ovaj razvoj događaja, 14.11.2024. godine, gradonačelnik opštine Đakovica je odlučio da imenuje službenike za podršku koji će nadgledati novi sporazum o održavanju javnog osvetljenja, koji je zaključen između opštine Đakovica i RKUO Čabrati. Ovaj proces ima za cilj da obezbedi efikasno upravljanje i održivu uslugu javne rasvete u celoj opštini.	 Polovično ispunjeno

**Zelena obećanja gradonačelnika
Ardian Gjini (ĐAKOVICA)**
Podaci
Procena

- 6 Tokom četiri godine, milion evra biće uloženo u pravljenje parkova i sportskih terena u selima.

Prema Izveštaju revizije godišnjih finansijskih izveštaja opštine Đakovica za 2023. godinu, pitanje A3 je identifikovalo kašnjenja u završetku ugovorenih radova. Konkretno, projekat izgradnje teniskih terena, u vrednosti od 241.552 evra i ugovor potpisan 01.09.2023. godine, nije realizovan po dinamičkom planu predviđenom 90 dana. Kao rezultat toga, došlo je do kašnjenja oko dva meseca u završetku ovog projekta.

U međuvremenu, tokom ovog perioda, završeno je nekoliko drugih infrastrukturnih projekata, uključujući:

- Izgradnja sportskog terena u Rogovo Hasija,
- Izgradnja sportskog terena u dvorištu škole „Zekeria Rexha“ u Đakovici,
- Izgradnja sportskog terena u selu Grčina,
- Igralište u Prvoj mesnoj zajednici, i
- Renoviranje sportskog terena u školi „Ukshin Miftari“ u Skivjanu.

Polovično ispunjeno

- 7 Funkcionalizacija JP „Gradski arhitekta“

Opština Đakovica je završila sve neophodne zakonske procedure za osnivanje Opštinskog javnog preduzeća „Gradski arhitekta“. Kompletna i potrebna dokumentacija je dostavljena Jedinici za upravljanje javnim preduzećima, čime su ispunjene sve obaveze predviđene zakonskim okvirom. Opština je trenutno najavila da čeka odluku Vlade Kosova o finalizaciji i zvaničnom osnivanju ovog preduzeća, za koje se očekuje da će igrati ključnu ulogu u urbanom razvoju i strateškom planiranju grada.

Započeto

- 8 Izrada regulacionog plana za turističko mesto „Krunski vrh“. Na ovom području biće zasađeni orasi, lešnici i kesteni.

Do decembra 2024. godine nema informacija o pokretanju izrade regulacionog plana za turističko mesto „Krunski vrh“.

Nezapočeto

- 9 Usvajanje plana razvoja opštine i zonske mape

U aprilu 2022. godine odobren je Opštinski plan razvoja, dok je u maju 2024. godine odobrena i Zona mapa.

Ispunjeno

Opština Lipljan

Izborni program opštine Lipljan uključuje obećanja usmerena na unapređenje životne sredine, upravljanje prirodnim resursima i razvoj javnih prostora. Ovi projekti, kao što su otvaranje i održavanje reka, izgradnja parkova, uređenje rečnih korita i sadnja ukrasnog drveća, rešavaju opipljive potrebe zajednice, doprinoseći poboljšanju kvaliteta života, smanjenju poplava i stvaranju rekreativnih prostora za građane. Svi ovi projekti su u skladu sa nadležnostima lokalnog nivoa.

U opštini Lipljan, gradonačelnik je imao pisani izborni program tokom lokalnih izbora 2021. godine, ali on nije dostupan na internetu. Od ukupno 61 izbornog obećanja datog tokom kampanje, 9 je fokusirano na pitanja životne sredine, što čini 14,75% ukupnih obećanja. Izborni program ne sadrži tačne proračune budžeta za zelene projekte. Međutim, na osnovu podataka dostupnih u godišnjim budžetima opština, vrednost sredstava namenjenih za sprovođenje zelenih projekata do sada iznosi 4.423.102,90 €. U međuvremenu, ukupan budžet za zelene projekte za ovaj mandat iznosi 5.499.076,30 €, što uključuje kako završene projekte, tako i one koji su trenutno u procesu sprovođenja i očekuje se da će biti završeni tokom 2025. Izborni program gradonačelnika ne postavlja precizne rokove za sprovođenje zelenih projekata.

U opštini Lipljan stepen ispunjenja zelenih obećanja datih tokom predizborne kampanje je sledeći:

Nezapočeto:

1 obećanje

11%

Polovično ispunjeno:

4 obećanja

44.5%

Ispunjeno:

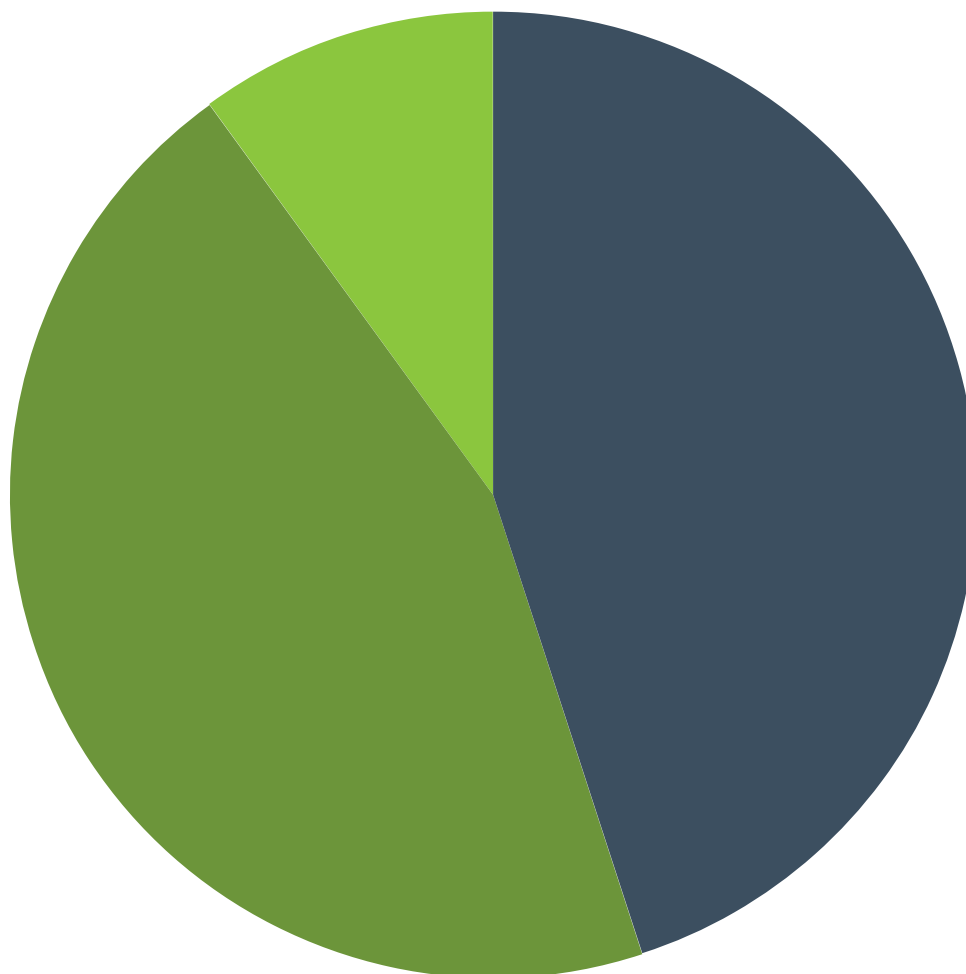

4 obećanja

44.5%

Stepen ispunjenja zelenih obećanja u opštini Lipljan

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

**Zelena obećanja
gradonačelnika Imri Ahmeti
(LIPJAN)**

Podaci

Procena

1	Otvaranje i održavanje reka u cilju sprečavanja poplava u poljoprivrednim zemljištima.	Početkom 2022. godine pokrenuto je nekoliko procedura nabavke za projekat „Održavanje reke u opštini Lipljan“. Ugovor je odobren 03.01.2022. godine, ali njegovi dokumenti nisu objavljeni. Dana 26.07.2023. godine potpisan je ugovor „Otvaranje-čišćenje reka i održavanje javnih površina u selima“ koji važi do 26.07.2025. godine. Radovi iz ovog ugovora se nastavljaju.	 Polovično ispunjeno
2	Izgradnja parkova na podzemni parking prostor	Dana 19.09.2023. godine potpisan je ugovor pod nazivom „Izgradnja podvožnjaka, nastavak izgradnje trga, izgradnja centralnog gradskog parka i podzemnog parkinga u Lipljanu“. Prema ugovoru, radovi će se izvoditi u trajanju od 300 radnih dana, podeljenih u tri fiskalne godine, 2023-2024-2025, podeljene prema budžetskim sredstvima, najkasnije do 15.08.2025. godine	 Polovično ispunjeno
3	Nastavak radova u uređenju korito reke „Sitnica“ (II faza).	U saradnji sa Ministarstvom životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture izvršena je sanacija korita reke „Sitnica“ („II faza“). Radovi su počeli u drugoj polovini 2022. godine, a završeni su u avgustu 2023. godine.	 Ispunjeno
4	Letnje i zimsko održavanje lokalnih puteva	U gradu Lipljanu potpisano je nekoliko važnih ugovora za održavanje i čišćenje javne infrastrukture. To uključuje ugovore za čišćenje i održavanje puteva tokom letnje i zimske sezone, održavanje parkova, parkinga i javnih prostora, čišćenje groblja i nadgrobni spomenika i otvaranje i čišćenje reka.	 Ispunjeno
5	Osnivanje Opštinskog javnog preduzeća „Ulpijana“ kojoj će biti ponuđena nadležnost za zaštitu životne sredine	Dana 29.04.2021. godine, Skupština opštine Lipljan je usvojila odluku (br. prot. 15-352-21925) o pokretanju postupka za osnivanje Javnog preduzeća „Ulpijana“. Rešenje sa pratećim dokumentima upućeno je ministarstvu 2021. godine, ali postupak dalje nije išao.	 Polovično ispunjeno
6	Otvaranje i izgradnja novih parkova u prigradskim delovima grada	Dana 20.12.2022. godine potpisan je ugovor pod nazivom: „Izgradnja parkova i igrališta za decu u osnovnim školama, u selima: Krajiste, Glogovce, Rabofce, Bujance, Medvece, Topličane, Krajmirovce, Banjica, Sedlare, Magura, Poturovce, SmaluSmoluša, Lugadžija, Muhadžer Babuš, Bandulić, Velika Dobrinja, Lipljan II faza “. Ovaj ugovor je istekao 31.08.2023. godine. Iz ovog ugovora završeni su radovi na izgradnji parkova i igrališta za decu u osnovnim školama u selima: Velika Dobrinja, Krajiste, Rubovce, Bandulić, Muhadžer Babuš, Lugadžija, Smoluša, Sedlare, Krajmirovce, Topličane, Banjica, Poturovce, Medvec, Magura, Bujance, Glogovce, Lipljan, II faza. Dana 15.07.2022. godine potpisan je ugovor pod nazivom: „Izgradnja dečjih igrališta u Lipljanu, Slovinju i Gadimlju“. Radovi iz ovog ugovora su završeni.	 Ispunjeno

Zelena obećanja
gradonačelnika Imri Ahmeti
(LIPLJAN)

Podaci

Procena

7 Sadnja ukrasnih drveća u javnim gradskim prostorima	Dana 11.11.2022. godine potpisan je ugovor (Nabavka br. 613-22-10506-5-2-1) pod nazivom: „Uređenje javnih površina u opštini Lipljan“. U okviru ovog ugovora zasađeno je 80 ukrasnih stabala. Dana 05.10.2022. godine, potpisan je ugovor br. 613-22-8327-1-2-1/C672, pod nazivom: „Nabavka i sadnja ukrasnog drveća na gradskim ulicama i lokalnim putevima“. Iz ovog ugovora zasađeno je 500 ukrasnih stabala na javnim površinama. Dana 11.08.2023. godine potpisan je ugovor (Nabavka br. 613-23-4249-5-1-1/C808), pod nazivom „Otvaranje i izgradnja novih puteva u gradu Lipljan (Ul. Afrim Zhitia, Ul. Bashkim Krasniqi, Ul. Haradin Bajrami, Ul. Haxhi Klecka) Lot 1. U sklopu ovog ugovora zasađeno je 170 ukrasnih stabala). Radovi iz ovog ugovora su završeni. Opština Lipljan je, prema saopštenju od 16.11.2023. godine, od Mikrofinansijske institucije Finca Kosova dobila donaciju od 60 sadnica koje su zasađene u gradu Lipljan.	 Ispunjeno
8 Izgradnja korita reka u selima	Dana 10.11.2022. godine objavljen je oglas o radovima na koritima reka Gornje Gadimlje, Smoluša, Glogovce i na reci Janjevka. Dana 08.09.2022. godine potpisan je ugovor pod nazivom: „Izgradnja korita reke u selu Smoluša“. Radovi iz ovog ugovora su završeni. Dana 17.08.2022. godine potpisan je ugovor pod nazivom: „Uređenje korita reke Janjevke u naselju Konjuh u Lipljanu“. Radovi iz ovog ugovora su završeni. Dana 16.08.2022. godine potpisan je ugovor pod nazivom: „Izgradnja korita reke u Glogovce“. Radovi iz ovog ugovora su završeni. Dana 18.07.2022. godine potpisan je ugovor pod nazivom: „Nastavak izgradnje korita reke u Gadimlju“. Radovi iz ovog ugovora su završeni. Dana 09.06.2023. godine potpisan je ugovor pod nazivom: „Izgradnja korita potoka (reka) u gradu Lipljanu“. Radovi iz ovog ugovora su završeni. Dana 07.07.2023. godine potpisan je ugovor pod nazivom „Izgradnja korita reke u selu Gadimlje i asfaltiranje puta oko reke“. Ovaj ugovor je istekao 15.10.2023. Radovi iz ovog ugovora su završeni. Dana 07.07.2023. godine potpisan je ugovor pod nazivom „Izgradnja korita reke u selu Smoluša, druga faza“. Ovaj ugovor je istekao 10.10.2023. godine. Radovi iz ovog ugovora su završeni. Još uvek ima sela kojima je takva intervencija potrebna.	 Polovično ispunjeno
9 Izgradnja sistema za vodosnabdevanje sela Vrševce, Laletić, Banjica i Oklap		 Nije započeto

Opština Skenderaj

Izborni program opštine Skenderaj, koji vodi Fadil Nura, obuhvata niz obećanja usmerenih na razvoj infrastrukture životne sredine, poboljšanje javnih usluga i zaštitu životne sredine. Ključne inicijative uključuju proširenje kanalizacione mreže, izgradnju staza za šetnju, poboljšanje snabdevanja vodom za piće i poboljšanje javnog prevoza. Ova obećanja ostaju u opštinskim nadležnostima i zabeležila su značajan napredak. Sve u svemu, većina projekata je završena ili su u podmakloj fazi sprovođenja, dok su neke inicijative još uvek u pripremnom procesu. Što se tiče budžeta posvećenog zelenim projektima tokom mandata vlade, opština Skenderaj nije dala informacije.

U opštini Skenderaj, stepen ispunjenja zelenih obećanja datih tokom predizborne kampanje je sledeći:

Započeto:

1 obećanja

12.5%

Polovično ispunjeno:

2 obećanja

25%

Ispunjeno:

5 obećanja

62.5%

Nivo ispunjenja zelenih obećanja u opštini Srbica

Započeto:

12.5%

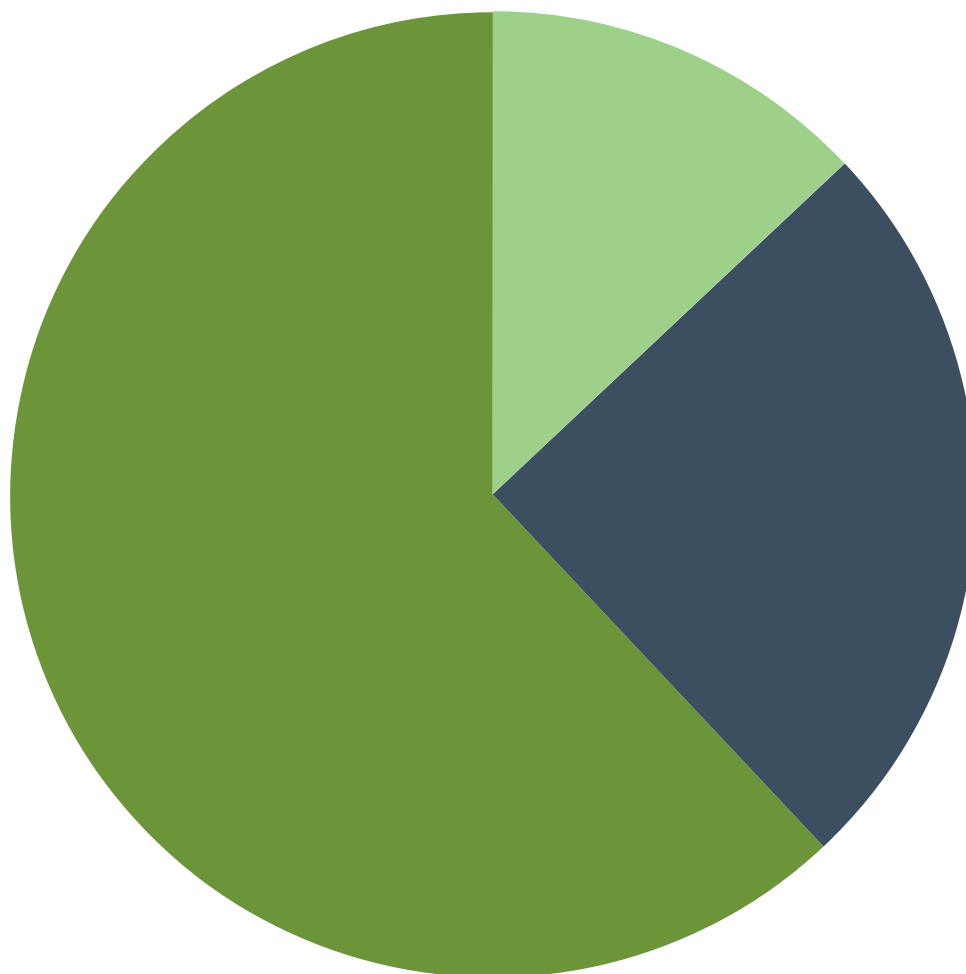
Polovično ispunjeno:

25%

Ispunjeno:

62.5%

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

Zelena obećanja gradonačelnika Fadil Nura-Skenderaj		Procena
Podaci		
1	Proširenje kanalizacionih sistema na sela Uvršten je u budžet za 2023. godinu i prognoze za 2024. Dana 07.09.2022. godine potpisan je ugovor 643-22-7688-5-1-1/325 sa grupom ekonomskih operatera i radovi su sada završeni u mesnim zajednicama: Ćirez, Gornja Klina, Turićevac, Prekaze, Poljance, Runik, Likovac, Rezala.	 Ispunjeno
2	Posvećenost u sprovođenju projekta povećanja kapaciteta vode za piće u Šipolju – Brusu Ovaj projekat je regionalni, s obzirom da se Skenderaj vodom snabdeva iz Mitrovice, a jedini korak koji je učinjen u tom pravcu su sastanci gradonačelnika sa čelnicima regionalnog vodovoda u Mitrovici. U međuvremenu, 02.12.2024. godine potpisan je novi ugovor za nastavak kanalizacije u mesnoj zajednici pod brojem 643-24-8804-5-1-1/c521.	 Započeto
3	Izgradnja pešačkih staza u Čičavici, Radiševu, Tušilju i Kučici Budžetiranje i ugovaranje EO za ovo obećanje daje početnu procenu.	 Započeto
4	Početak izgradnje brane u Kučici Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja izdalo je obaveštenje o ugovoru 31.07.2024. godine. Dana 06.11.2024. godine izdato je obaveštenje o dodeli ugovora, dok je 18.11.2024. godine izdato obaveštenje o potpisivanju ugovora. Urađen je i početni projekat, a opština je stvorila prostorne uslove za ulaganje u izgradnju ove brane. Broj ovog Ugovora je 2024/210-24-7597-2-1-1.	 Polovično ispunjeno
5	Stvaranje/izgradnja autobuske stanice u gradu Ovaj projekat je dat putem iskazivanja interesovanja i dat je privatnoj kompaniji sa koncesijom na 99 godina. Stanica je već završena.	 Ispunjeno

Zelena obećanja gradonačelnika Fadil Nura-Skenderaj		Podaci	Procena
6	Renoviranje i fasada stambenih zgrada u blizini trga i objekata iz 60-ih i 70-ih godina	Projekat je sproveden kroz bonuse gde su kompanije ugovorene za izvođenje drugih poslova imale dogovor da urade fasadu zgrada u okviru prvobitnog dogovora. Predmetne zgrade su renovirane i fasadirane.	 Ispunjeno
7	Vodovodne cevi će biti postavljene u šest sela lokalne zajednice Ćirez	Dana 19.06.2023. godine potpisan je ugovor broj 643-23-2581-5-1-1 sa privrednim operaterom za proširenje kanalizacione mreže u mesnoj zajednici Ćirez i radovi su završeni krajem 2023. godine.	 Ispunjeno
8	Uređenje pešačkih staza i staza za trčanje (ponovljeno uz obećanje 3)	Dana 08.04.2024. godine potpisana je druga faza ugovora za nastavak radova, 30.05.2024. godine obavljeno je obaveštenje o dodeli ugovora, a 07.06.2024. godine obavljeno je obaveštenje o potpisivanju ugovora na broj 643-24-3275-5-2-1. Dok iz situacije na terenu projekat je realizovan i pešačke staze su u funkciji.	 Ispunjeno

Opština Podujevo

Izborni program Opštine Podujevo, pod rukovodstvom gradonačelnika Shpejtima Bullikija, uključuje obećanja usmerena na razvoj poljoprivrede, upravljanje prirodnim resursima i unapređenje urbane infrastrukture (urbana mobilnost). Glavne inicijative uključuju izgradnju biciklističkih staza, proširenje mreže za snabdevanje pijaćom vodom i sistema za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta, kao i sadnju drveća i pošumljavanje zelenih površina. Sva ova obećanja su u nadležnosti lokalne samouprave.

U Opštini Podujevo, predsednik opštine je imao pisani izborni program, ali on nije dostupan onlajn. Od 61 obećanja datog tokom kampanje, 8 je bilo fokusirano na pitanja životne sredine, što čini 13,1% ukupnih obećanja. Izborni program, međutim, ne predstavlja tačne ili približne procene budžeta za ove projekte. U pogledu vremenskih okvira, nisu određeni precizni rokovi za realizaciju zelenih projekata. Takođe, program ne uzima u obzir postojeće ljudske kapacitete opštine za sprovođenje zelenih obećanja ili projekata.

U Opštini Podujevo stepen ispunjenosti zelenih obećanja datih tokom predizborne kampanje je sledeći:

Započeto:

3 obećanja

37.5%

Polovično ispunjeno:

2 obećanja

25%

Završeno:

3 obećanja

37.5%

Stepen ispunjenja zelenih obećanja u opštini Podujevo

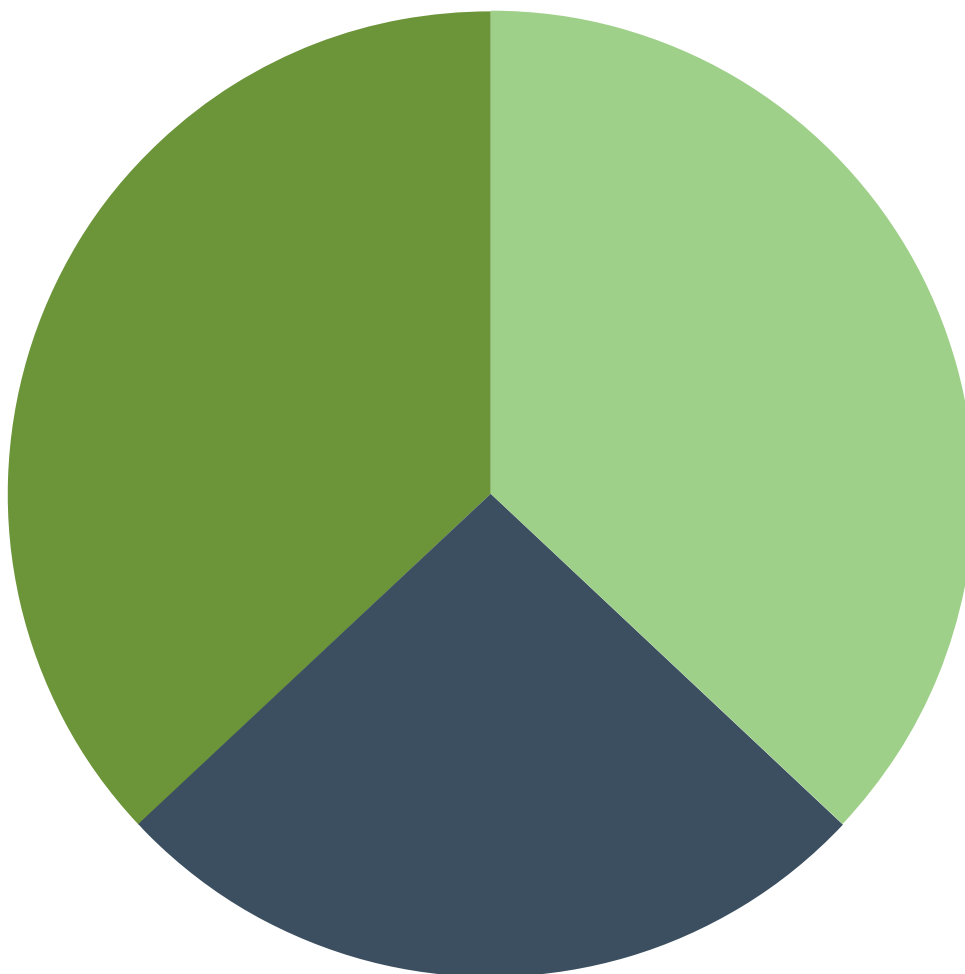
Započeto:
37.5%

Polu-ispunjena:
25%

Završeno:
37.5%

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u realizaciji ovih obećanja u određenim kategorijama procene:

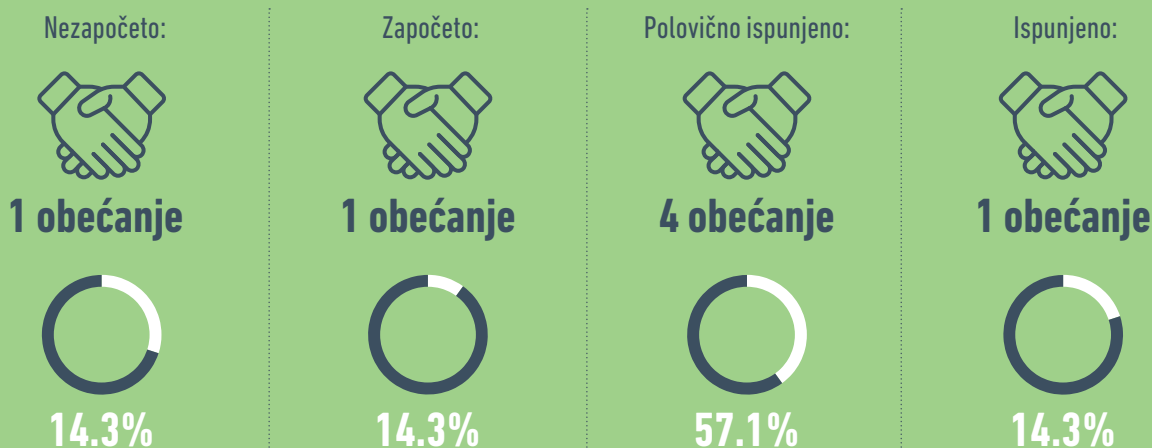
Zelena obećanja gradonačelnika Shpejtima Bullikija (Podujevo)		Podaci	Procena
1	Izgradnja sistema za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta u dolini reke Lap	Dana 16.07.2024. godine objavljeno je obaveštenje o ugovoru za izradu projekta sistema za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta, ali je u decembru 2024. godine objavljeno obaveštenje o otkazivanju, a zatim i novo obaveštenje. Ovo obećanje je u fazi nabavke.	 Započeto
2	Pošumljavanje šumskih površina	Ovo je bio proces koji je vodila Agencija za šumarstvo i u tom okviru je opština Podujevo učestvovala u ovom projektu.	 Započeto
3	Sadnja 20 hiljada stabala u gradu	Opština je 07.10.2024. godine potpisala ugovor za sadnju 1150 ukrasnih stabala u urbanom području.	 Polovično ispunjeno
4	Snabdevanje pijaćom vodom za svako selo i gradsko naselje	Uloženo je u proširenje sistema vodosnabdevanja u selima Hertica, Dumnica i Orlan. Dok je projekat u početnoj fazi rekonstrukcije vodovoda u selima Sfećel i Dumoš.	 Polovično ispunjeno
5	Regulisanje saobraćaja unutar grada kroz plan mobilnosti	Plan mobilnosti za regulisanje saobraćaja unutar grada odobren je u septembru 2022. godine, na osnovu kojeg se nastavlja rešavanje ovog pitanja.	 Polovično ispunjeno
6	Izgradnja biciklističkih staza	Biciklističke staze se grade na ulicama koje se rekonstruišu, kao što su: ulica „Skenderbeu“, ulica „Hakif Zejnullahu“. U procesu su i ulice „Džemail Mustafa“ i „Zahir Pajaziti“.	 Ispunjeno
7	Izgradnja autobuske stanice	Nova autobuska stanica u Podujevu svečano je otvorena 19. juna 2024. godine.	 Ispunjeno
8	Renoviranje Parka mira	U novembru 2022. godine završeni su radovi koji su započeti u avgustu 2022. godine na renoviranju Parka mira.	 Ispunjeno

Opština Kamenica

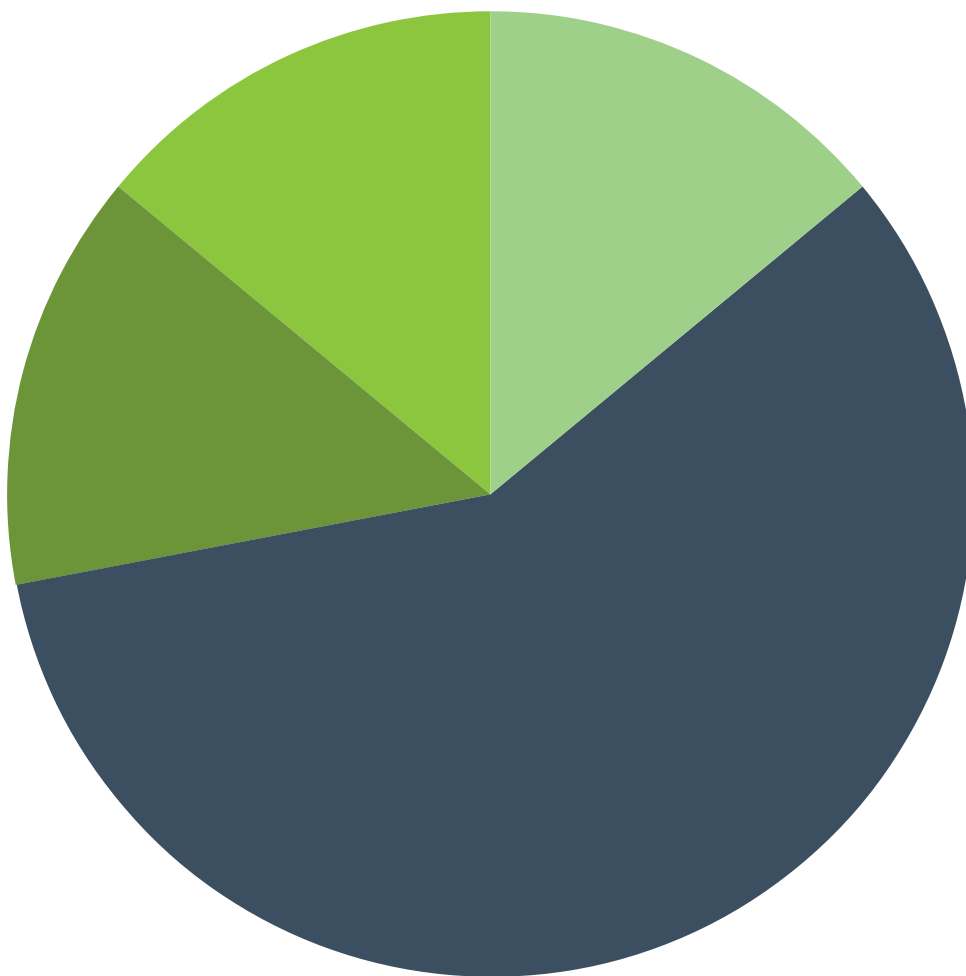
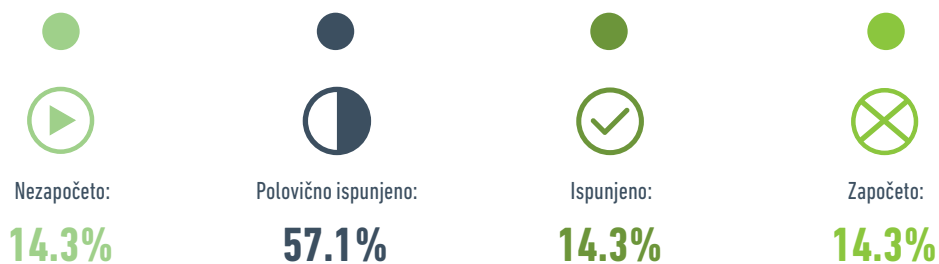
Izborni program opštine Kamenica, koji je predstavio gradonačelnik Kadri Rahimaj, fokusira se na nekoliko zelenih obećanja u cilju poboljšanja uslova životne sredine, upravljanja otpadom, alternativnog transporta i upravljanja otpadnim vodama. Većina ovih inicijativa je u nadležnosti lokalne samouprave. Izuzetak je projekat atletskog stadiona, koji finansira i vodi prvenstveno Ministarstvo kulture, omladine i sporta (MKOS), koje snosi primarnu odgovornost za njegovo sprovođenje. Prilikom procene napretka ovih obećanja, primećuje se da su neki projekti dostigli važne faze sprovođenja, dok drugi još nisu počeli ili se suočavaju sa kašnjenjem.

U opštini Kamenica aktuelni predsednik opštine je imao pisani izborni program, ali on nije dostupan na internetu. Od 56 obećanja datih tokom kampanje, samo 7 je bilo fokusirano na pitanja životne sredine, ili 12,5%. Za ove projekte nije bilo preciznog proračuna budžeta, ali na osnovu završenih i tekućih ugovora, ukupna vrednost zelenih investicija iznosi 4.384.986 evra. Uprkos ovim investicijama, nisu određeni precizni rokovi za sprovođenje projekata, a program nije ispitao postojeće ljudske kapacitete opštine za njihovo sprovođenje.

Ukupno, stepen ispunjenosti zelenih izbornih obećanja za opštinu Kamenica je sledeći:

Stepen ispunjenja zelenih obećanja u opštini Kamenica

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

Zelena obećanja gradonačelnika KADRI RAHIMAJ (KAMENICA)		Podaci	Procena
1	Izrada plana pošumljavanja goleti.		 Nezapočeto
2	Izgradnja atletske staze.	U Novom Selu je 27. novembra 2024. godine postavljen kamen temeljac za prvi atletski stadion na Kosovu koji će uključiti pomoćnu stazu od 100 metara.	 Započeto
3	Određivanje mesta za odlaganje čvrstog otpada.	U septembru 2024. godine izgrađene su dve deponije čvrstog otpada, jedna u selu Kololeč i druga u selu Močare.	 Ispunjeno
4	Izrada biciklističkih staza.	Unutar grada Kamenice i prema Berivojcu napravljene su biciklističke staze. Druga faza je zakazana za 2025. godinu. Takođe, počela je izgradnja trotoara i biciklističke staze od grada ka selu Robovac.	 Polovično započeto
5	Stvaranje zelenih površina.	Na gradskom trgu je završen zeleni park, a započeta obnova parka kod Doma kulture. Takođe, u završnoj fazi su radovi na parku u Žutoj dolini.	 Polovično započeto
6	Uređenje autobuskih stajališta.	U 2023. godini sproveden je tenderski proces za izgradnju autobuskih stajališta na lokalitetima Ogošte, Donja Šipašnica, Odanovce, Toponica, Koretin i Kamenica. U tom kontekstu, otvaranje tendera za ovaj projekat održano je 25. oktobra 2023. godine. Ugovor sa operaterom je raskinut 2024. godine zbog nemara u izvođenju radova. Do sada se radilo samo na dvorištima u gradu i u Toponici.	 Polovično započeto
7	Prečišćavanje otpadnih voda preko kolektorskog sistema.	Projekat je završen u Koprivnici i Karačevu, dok je u Koretinu ostao nedovršen u dužini od 250 metara reke. Međutim, rad na završetku ovog segmenta nastavljen je u decembru 2024. godine.	 Polovično započeto

Opština Kačanik

Izborni program opštine Kačanik, koji je predstavio gradonačelnik Besim Ilazi, sadrži obećanja za ulaganja u navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta, proširenje vodovodne mreže u urbanim i seoskim oblastima, izgradnju kolektora za otpadne vode, poboljšanje korita potoka i upravljanje otpadom, kao i povećanje energetske efikasnosti. Vredi napomenuti da, iako je opština Kačanik pokrenula nekoliko projekata i neke u potpunosti realizovala, veliki broj obećanih inicijativa još uvek nije dobio neophodan podsticaj.

U opštini Kačanik, gradonačelnik je imao pisani izborni program, ali on nije dostupan na internetu. Od ukupno 94 izborna obećanja data tokom kampanje, 28 je bilo fokusirano na pitanja životne sredine, što čini 30% ukupnih obećanja. U izbornom programu su zelena obećanja bez predračuna budžeta za ove projekte. Međutim, na osnovu proračuna iz budžetskih projekata tokom godina, ukupan iznos investicija posvećenih zelenim projektima koji su obećani tokom kampanje je 1.298.550,89 evra. Nisu sva ova sredstva potrošena, jer su mnogi projekti još uvek u početnim fazama ili u procesu sprovođenja, što se može videti u analizi u nastavku. Što se tiče ljudskih kapaciteta, projekti u programu gradonačelnika podeljeni su prema nadležnim direkcijama.

U opštini Kačanik, stepen ispunjenja zelenih obećanja datih tokom predizborne kampanje je sledeći:

Nezapočeto:

13 obećanja

46.4%

Započeto:

4 obećanja

14.3%

Polovično ispunjeno:

6 obećanja

21.4%

Ispunjeno:

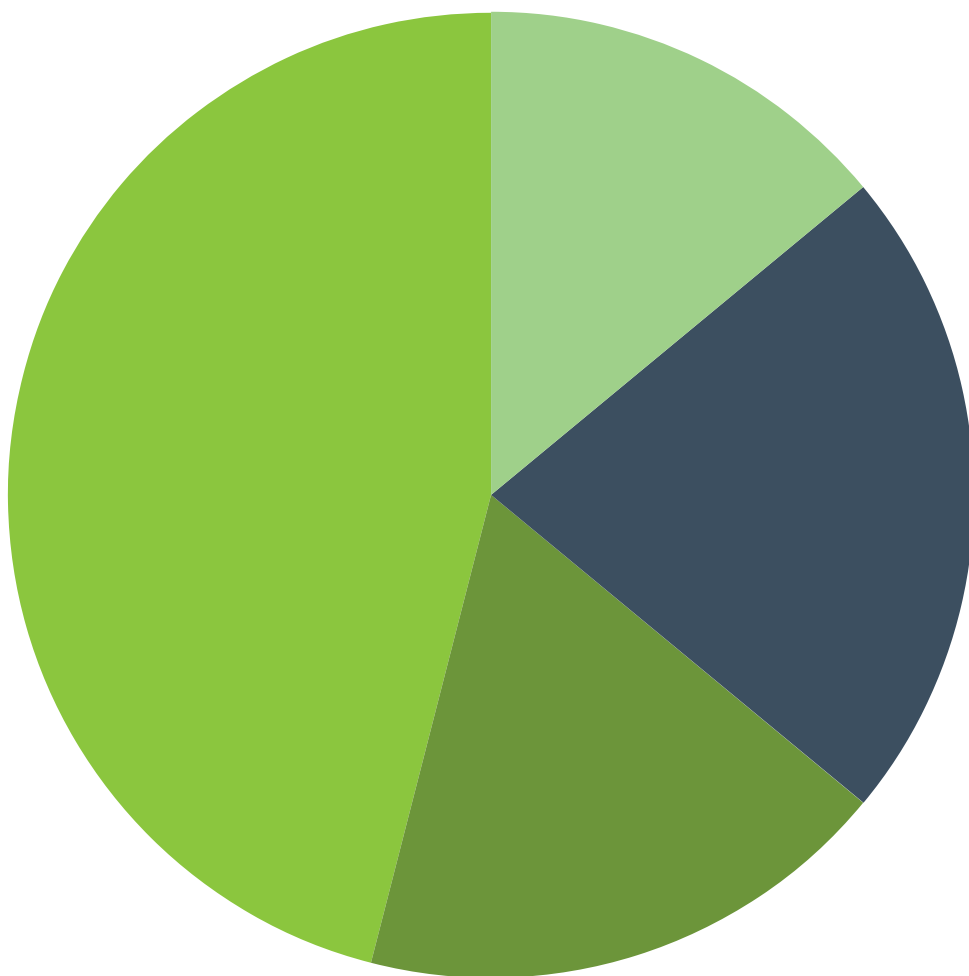
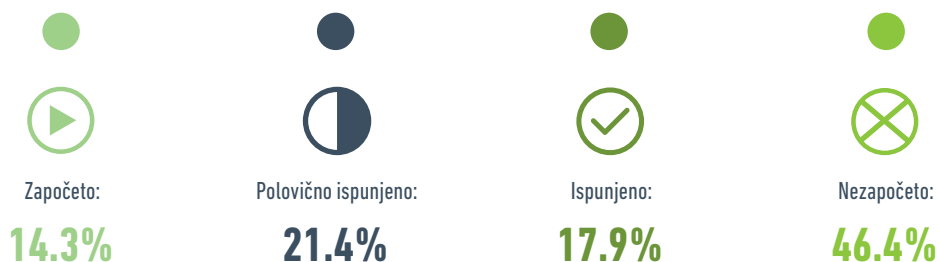

5 obećanja

17.9%

Nivoi i realizacija obećanja o ozelenjavanju u opštini Kačanik

U nastavku možete pronaći tabelu koja prikazuje napredak u ispunjenju ovih obećanja u specifičnim kategorijama procene:

Zelena obećanja gradonačelnika Besim Ilazi (KAČANIK)		Podaci	Procena
1	Izdvajanje 50.000 evra za sanaciju i izgradnju kanala za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta.	Opština je predvidela 50.000 evra za izgradnju kanala za navodnjavanje u selima Bičevac, Kovačevac i Dubrava za 2024. godinu.	 Ispunjeno
2	Izgradnja biciklističke staze Kačanik – Elez Han, duž reke Lepenac.		 Nezapočeto
3	Izgradnja postrojenja za prečišćavanje vode za piće u Šepetin-Dubravi.		 Nezapočeto
4	Povećanje kapaciteta i proširenje vodovodne mreže u gornjim delovima gradskog područja.	2023. godine završen je ugovor za projekat povećanja kapaciteta vode u Bajnici i Starom Kačaniku i rehabilitacije mreže u urbanoj zoni u Kačaniku. U okviru projekta povećani su kapaciteti vodosnabdevanja u ruralnim područjima. Ovaj projekat je opštinu koštao 144.941,60 evra.	 Ispunjeno
5	Izgradnja vodovodne mreže u selu Ivaja, nakon dobijanja pomoći Vlade.	2023. godine izgrađena je primarna vodovodna mreža u ovom selu, dužine 6 km.	 Ispunjeno
6	Uvođenje upravljanja postojećim vodovodnim mrežama u selima koja nisu pod upravljanjem.	Opština je 2023. godine potpisala ugovor sa regionalnom kompanijom „Birfurkacioni“ za upravljanje vodovodnom mrežom na lokalitetima Dubrava-Doganović-Eleza –Nika -Reka-Sopotnica-Kodžaj i sela Stagovo. Još je nekoliko sela u procesu priključenja.	 Polovično ispunjeno
7	Izgradnja kolektora otpadnih voda Grlica.	Uveden je kao kodeks o budžetu sa nacrtom zakona za 2025. godinu; Za 2025. godinu izdvojeno je 50.000 evra; Za 2026. godinu izdvojeno je 100.000 evra; Za 2027. godinu izdvojeno je 147.500 evra.	 Započeto
8	Izjava o javnom interesu lokacije za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.		 Nezapočeto
9	Izgradnja nove kanalizacione mreže u selu Belograce.	U završnoj fazi su radovi na kanizacionoj mreži u selu Belograce.	 Polovično ispunjeno

Zelena obećanja gradonačelnika Besim Ilazi (KAČANIK)		Podaci	Procena
10	Izrada projekta kanalizacionog kolektora, Slatina - Izbušena stena		 Nezapočeto
11	Izgradnja korita reke Lepenac, segment Bob – Kovačevac		 Nezapočeto
12	Izgradnja korita reke Nerodimlje, Džamija palih boraca - segment Runjeva	Očekuje se da projekat „Izgradnja korita reke Nerodimlje u Kačaniku“ počne u januaru 2025. godine i da se završi u decembru 2027. godine. Prema planu budžeta u 2025. godini biće izdvojeno 300.000 evra, 2026. godine oko 1.500.000 evra, dok će 2027. godine biti izdvojeno ukupno 2.200.000 evra, čime ukupna vrednost projekta će iznositi 4.000.000 evra.	 Započeto
13	Izgradnja korita potoka	Opština je planirala investicije za izgradnju korita potoka za 2025. godinu. Očekuje se da će procedure nabavke početi kasnije. Vrednost projekta je oko 150.000,00 evra.	 Polovično ispunjeno
14	Studija izvodljivosti jezera Ivaja		 Nezapočeto
15	Izrada novog plana upravljanja komunalnim otpadom 2022.-2026.	Plan upravljanja komunalnim otpadom 2023.-2027. je izrađen i odobren od strane skupštine opštine.	 Ispunjeno
16	Osnivanje kompanije za upravljanje komunalnim otpadom, uz pomoć Vlade Kosova		 Nezapočeto
17	Izgradnja tehničkih kapaciteta kompanije za upravljanje otpadom.	MALS je poništila tender za kupovinu vozila planiranog sredstvima Granta opštinskog učinka za čistu životnu sredinu, u iznosu od 110.000,00 evra, (sredstva dobijena od opštine Kačanik), uz obrazloženje da šifra ovog projekta nije preneti iz 2023. u 2024. godinu.	 Polovično ispunjeno
18	100% pokrivenost teritorije uslugom sakupljanja otpada.	Prema podacima koje je opština prijavila KAZŽS-u (Kosovska agencija za zaštitu životne sredine) za 2023. godinu, pokazuje se da je pokrivenost teritorije upravljanjem otpadom 100%.	 Ispunjeno

Zelena obećanja gradonačelnika Besim Ilazi (KAČANIK)		Podaci	Procena
19	Naplata otpada od strane opštinske uprave.		 Nezapočeto
20	Početak separacije otpada na izvoru (kompostiranje).	U toku je rad na izradi međuopštinskog plana za integrisano upravljanje otpadom (region Uroševca i Gnjilana), za koji se očekuje da počne primenom 3R strategije (smanjenje, ponovna upotreba i reciklaža) otpada.	 Započeto
21	Sprovođenje mera efikasnosti u postojećim mrežama – ugradnja sistema solarnih panela.	Sve mreže javne rasvete su sada opremljene efikasnim LED svetlima, ali solarni paneli još nisu postavljeni.	 Polovično ispunjeno
22	Sprovođenje mera efikasnosti u javnim objektima.	Projekat „Spoljna izolacija i sprovođenje mera efikasnosti u NSŠ „Nazmi Osmani““ je na tenderu u vrednosti od 93.160,00 evra.	 Započeto
23	Izrada novog opštinskog plana za energetske efikasnost		 Nezapočeto
24	Obnova fasada starih zgrada u gradu, koja će se nastaviti do fasade svih objekata.	U martu 2023. godine završena je prva faza, gruba gradnja. Planirano je da radovi budu u potpunosti završeni do kraja 2023. godine.	 Polovično ispunjeno
25	Planiranje i rešavanje problema divljih deponija i određivanje deponije za čvrsti otpad		 Nezapočeto
26	Izrada karte za zaštitu od prirodnih nepogoda		 Nezapočeto
27	Izrada karte vodovodne i kanalizacione mreže		 Nezapočeto
28	Izrada mape poseda/name-na zemljišta		 Nezapočeto

Zelena agenda Zapadnog Balkana i lokalna realnost

Zelena agenda za zapadni Balkan, poznata i kao Sofijska deklaracija¹⁵ je važna inicijativa koja ima za cilj da uskladi politike regiona sa ciljevima Evropskog zelenog sporazuma,¹⁶ koja služi kao nova strategija rasta Evropske unije (EU) ka izgradnji „moderne, klimatski neutralne, resursno efikasne i konkurentne ekonomije”.¹⁷ Ova agenda ima za cilj promovisanje održivog razvoja kroz pet glavnih stubova: 1) dekarbonizacija, 2) cirkularna ekonomija, 3) eliminacija zagađenja, 4) održiva poljoprivreda i 5) zaštita prirode i biodiverziteta.¹⁸

Prema izveštaju Saveta za regionalnu saradnju (RCC) o sprovođenju Akcionog plana Zelene agende za Zapadni Balkan, Kosovo je napravilo neke početne korake u ovom procesu, posebno u pogledu pravnog okvira.¹⁹ Konkretno, izrađen je i usvojen Zakon o klimatskim promenama²⁰ i Energetske strategije 2022.-2031.²¹ koji predstavljaju važne korake ka usklađivanju sa ciljevima Zelene agende. Takođe, izveštaj KDI za 2023. godinu ističe napredak u ovom pravcu, uključujući Zakon o promovisanju obnovljivih izvora energije, ali naglašava da je Kosovo još uvek u početnoj fazi ispunjavanja obaveza ove Agende.²²

Akциони plan za sprovođenje Zelene agende takođe naglašava da Zapadni Balkan, preko opština, ima veliki potencijal da promoviše „zeleni razvoj”²³ i da se poveća ekološka svest među građanima, s obzirom da se opštine, u okviru sopstvenih nadležnosti, bave važnim segmentima isprepletenim u okviru pet stubova Zelene agende. Konkretno, nadležnosti opština na Kosovu, kao što su upravljanje otpadom, tretman otpadnih voda, ekološki prihvatljiv lokalni transport, digitalizacija i razvoj pametnih gradova²⁴ uskladiti sa ciljevima Zelene agende.

15 Savet za regionalnu saradnju (RCC), Sofijska deklaracija o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan, 2020, dostupno na: <https://www.rcc.int/download/docs/Leaders%20Declaration%20on%20the%20Green%20Agenda%20for%20the%20EB.pdf/196c92cf0534f629d43c460079809b20.pdf>.

16 Evropski zeleni dogovor je sveobuhvatna strategija Evropske unije (EU), predstavljena u decembru 2019. godine, koja ima za cilj da Evropu učini prvim klimatski neutralnim kontinentom do 2050. godine

17 KSavet za regionalnu saradnju (RCC), Sofijska deklaracija o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan, 2020, dostupno na: <https://www.rcc.int/download/docs/Leaders%20Declaration%20on%20the%20Green%20Agenda%20for%20the%20EB.pdf/196c92cf0534f629d43c460079809b20.pdf>.

18 Ibi

19 RRCC, Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana Zelene agende za Zapadni Balkan 2022, dostupan na: [Regional Cooperation Council | Green Agenda for the Western Balkans Action Plan - Implementation Report 2022](https://www.rcc.int/download/docs/Regional%20Cooperation%20Council%20-%20Green%20Agenda%20for%20the%20Western%20Balkans%20-%20Implementation%20Report%202022.pdf)

20 RKA: Zakon o klimatskim promenama, dostupan na: [2024_4be7add9-41cf-48b0-af67-faeab78cc8bc.pdf](https://www.rcc.int/download/docs/2024_4be7add9-41cf-48b0-af67-faeab78cc8bc.pdf)

21 RKS: Energetska strategija 2022 – 2031, dostupno na: [Energetska-Strategija-Republike-Kosovo-2022-2031.pdf](https://www.rcc.int/download/docs/Energetska-Strategija-Republike-Kosovo-2022-2031.pdf)

22 KDI: KOSOVO U BERLINSKOM PROCESU: U kojoj meri su ispunjene obaveze za zajedničko regionalno tržište i Zelenu agendu, dostupno: [Drugi izveštaj o praćenju: Kosovo u Berlinskom procesu: U kojoj meri su ispunjene obaveze za regionalno zajedničko tržište i Zelenu agendu? - KDI](https://www.kdi.org/izveštaji/kosovo-u-berlinskom-procesu)

23 Zeleni razvoj je definisan kao ekonomski model koji ima za cilj da podstakne održivi rast uz očuvanje prirodnih ekosistema, smanjenje uticaja na životnu sredinu i promociju socijalne pravde. Ovaj model uključuje politike i prakse koje podržavaju efikasno korišćenje prirodnih resursa, smanjenje emisije ugljenika i razvoj čistih tehnologija. Program Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP), Green Economy: A Briefing Paper, 2011. Dostupno na: <https://www.unep.org>.

24 Akcioni plan za sprovođenje Sofijske deklaracije o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan 2021.-2030., dostupno na: [Regional Cooperation Council | Action Plan for the Implementation of the Sofia Declaration on the Green Agenda for the Western Balkans 2021-2030.](https://www.rcc.int/download/docs/Regional%20Cooperation%20Council%20-%20Green%20Agenda%20for%20the%20Western%20Balkans%20-%20Implementation%20Plan%202021-2030.pdf)

Pored ovih, druge oblasti kao što su lokalno grejanje i energetska efikasnost, održavanje zelenih površina i biodiverziteta, održivi turizam i ekološka poljoprivreda takođe su deo mera koje se mogu i treba sprovoditi na opštinskom nivou. Međutim, „kosovske opštine nisu uključene ni u jedan strukturirani mehanizam na državnom nivou za koordinaciju obaveza koje proizilaze iz Zelene agende i koje spadaju u njihovu odgovornost.“²⁵

Opština Priština je napravila nekoliko koraka u razvoju infrastrukture za pametne gradove, dok su Ministarstvo ekonomije i opština Gnjilane potpisali ugovor za projekat „Pilotiranje koncepta Smart City (Neutral Host)“. Projekat Smart City (Neutral Host) je još jedan projekat koji ima za cilj saradnju između pet univerziteta iz različitih zemalja na izradi Nacionalne strategije za pametan i održiv urbani razvoj. Ovaj projekat takođe uključuje stvaranje specifičnih strategija pametnih gradova za sedam gradova na Kosovu: Prištinu, Prizren, Uroševac, Peć, Gnjilane, Vučitrn i Lipljan.²⁶

Uprkos posvećenosti Kosova da uskladi nacionalne politike i projekte sa Zelenim sporazumom EU, Sporazumom o Zelenoj agendi Zapadnog Balkana i Akcionim planom, njihova primena je bila manjkava i spora, često zbog nedostatka višesektorskog, međuinstitucionalnog pristupa i strukturisane koordinacije između institucija na centralnom i lokalnom nivou. Takođe se navodi da „postoji značajan nedostatak institucionalnih kapaciteta za efektivno sprovođenje ovih obaveza. Iz tog razloga, Vlada je zatražila pomoć na regionalnim sastancima za povećanje i jačanje institucionalnih kapaciteta u sprovođenju ove Agende“.²⁷ Uprkos značaju Zelene agende i njenih obećanja za održivi razvoj, slaba institucionalna odgovornost i nedostatak vladavine prava i dalje predstavljaju glavne prepreke ekonomskom, političkom napretku i integraciji Kosova. Centralne i lokalne institucije često ne ispunjavaju svoje javne obaveze, uključujući i one vezane za ekološke projekte i inicijative. U periodu 2021.-2024. godine, ispunjavanje izbornih obećanja za 38 opština dostigla je samo 42,13%.²⁸ (ažuriranje juna 2024. godine), dok je puna ispunjenost zelenih obećanja tokom 2021. – 2024. godine u 11 opština – predmet ove analize, do decembra 2024. godine, po stopi od 27,27%. Shodno tome, preko 70% obećanja je ili delimično ispunjeno ili nije započeto. Ova situacija pokazuje hitnu potrebu za jačanjem odgovornijeg pristupa opština prema njihovim obećanjima, a posebno zelenim obećanjima koja bi trebalo da doprinesu održivijim i odgovornijim politikama u sprovođenju Zelene agende.

Promocija zelenih projekata, iako su ga kandidati za gradonačelnike i politički subjekti tokom predizborne kampanje smatrali neophodnom i atraktivnom strategijom, nije se u odgovarajućoj meri materijalizovala u praksi lokalne samouprave. Nedovoljan nivo znanja o ovoj oblasti, posebno o obavezama koje su Kosovo i njegove institucije preuzele Zelenom agendom, kao i složenost sprovođenja ovih projekata zbog nedostatka adekvatne analize, ljudskih i finansijskih kapaciteta doveli su do toga da opštine zaostaju u njihovom sprovođenju.

Jasnija struktura saradnje između centralnog i lokalnog nivoa bi pomogla u efikasnijem sprovođenju politika održivosti, obezbeđujući da opštine imaju neophodnu podršku i resurse da ispune ciljeve Zelene agende.

25 Intervju sa Lorena Sekiraqa, ekspertom za regionalna pitanja u kabinetu premijera, RKS, 12. februara 2025. godine, koja je naglasila: „Trenutno ne postoji formalni mehanizam koordinacije između centralnog i opštinskog nivoa za Zelenu agendu. Komunikacija se odvijala uglavnom preko kontakt tačaka za svaki stub agende. Isti izazovi su prisutni i u regionu a očekuje se da će se rešiti tokom 2025. godine.

26 KDI: KOSOVO U BERLINSKOM PROCESU: U kojoj meri su ispunjene obaveze za zajedničko regionalno tržište i Zelenu agendu, dostupno: [KDI_Drugi_-Iz-veštaj_o_praćenju_Kosovo-u-Berlinskom_procesu.pdf](#).

27 Intervju sa Lorena Sekiraqa, ekspertkinjom za regionalna pitanja u Kabinetu premijera Republike Kosovo, 12. februara 2025. godine, koja je istakla: „Jedan od glavnih izazova je da je akcioni plan za sprovođenje Zelene agende trenutno previše uopšten i da treba dalje da se precizira za svaku zemlju, jer ovo je opšti utisak za čitav region. Takođe, regionu trenutno nedostaju potrebni kapaciteti za efikasno sprovođenje ovog projekta. Zbog toga se uvek pominjao izazov nedostatka institucionalnih i finansijskih kapaciteta za ispunjavanje obaveza iz Zelene agende, kao i potreba za daljom podrškom. Očekuje se da će se ovim pitanjima baviti i sam Savet za regionalnu saradnju tokom 2025. godine.

28 Instituti GAP, Leternjoftimi i Komunave. e qasshme: <https://www.institutigap.org/lajme/2808>

Koliko su opštine informisane o Zelenoj agendi?

Ispunjavanje zelenih izbornih obećanja u osnovi je povezano sa sveukupnom posvećenošću zelenoj tranziciji i održivom razvoju. Mnoga obećanja gradonačelnika tokom predizborne kampanje 2021. godine ne treba posmatrati samo kao lokalne projekte, već kao deo sveobuhvatnijih ciljeva zemlje da doprinesu zelenoj tranziciji zemlje i regiona, što zahteva duboke reforme u sektoru energetike, cirkularne ekonomije, zagađenja, biodiverziteta i održive poljoprivrede.

Na Kosovu, dok glavna odgovornost za izradu zelenih politika i reformi leži na centralnom nivou, Akcioni plan Zelene agende jasno kaže da veliki deo odgovornosti za njegovo sprovođenje pada na opštine. Lokalne vlasti igraju važnu ulogu u pretvaranju zelenih obaveza u konkretne radnje, uključujući projekte za eliminisanje zagađenja, promovisanje javnog prevoza, upravljanje otpadom, očuvanje biodiverziteta, poboljšanje kvaliteta vazduha i još mnogo toga.

Analiza ispunjavanja zelenih obećanja od strane opština otkrila je veoma važan element – nedostatak informisanosti opština o ovoj agendi i ovim obavezama. Da bi detaljnije istražio uzroke, KDI je sproveo upitnik sa 11 opština, kroz koji je imao za cilj da bolje razume nivo informisanosti, uključenosti, kapaciteta i izazova sa kojima se lokalne vlasti suočavaju u ovom procesu. Opštine su upitane da li su upoznate sa ključnim dokumentima Zelene agende, gde su dobili informacije ili dokumente, da li koordiniraju i imaju jasan kanal komunikacije sa institucijama na centralnom nivou ili među sobom, i da li su učestvovala na informativnim sastancima ili radionicama o ovom pitanju.

Iz rezultata upitnika, svi opštinski službenici su izjavili da su čuli za Zelenu agendu za zapadni Balkan. Glavni izvori informacija su društvene mreže, zvanična dokumenta Evropske unije, obuke koje organizuju nevladine organizacije i donatori, kao i tradicionalni mediji. Prema rezultatima, 73% opštinskih službenika je pročitao osnovni dokument Zelene agende, dok ga 27% još nije konsultovalo. Što se tiče Akcionog plana, 82% službenika je izjavilo da je informisano, dok 18% nije. Ovi podaci ukazuju na zadovoljavajući nivo informisanosti, ali i sugerišu prostor za unapređenje pristupa detaljnim informacijama i pratećim materijalima Agende. Ovo ukazuje na potrebu za više strukturiranim inicijativama koje bi pomogle produbljivanju znanja i efikasnijem sprovođenju zelenih obaveza na lokalnom nivou.

Što se tiče učešća opštinskih službenika na sastancima koji su se bavili Zelenom agendom ili njenim sprovođenjem, 82% je učestvovalo na najmanje jednom sastanku, radionici ili javnoj diskusiji o ovom pitanju u poslednje tri godine. Ove aktivnosti uglavnom organizuju nevladine organizacije, donatori i centralne javne institucije. S druge strane, samo 55% službenika izjavilo je da zna za bilo kakve mehanizme međuinstitucionalne koordinacije, ali većina njihovih odgovora ukazuje na nedostatak jasnoće ili tačnog znanja o njima.

Lokalne inicijative obuhvataju pet glavnih stubova: dekarbonizaciju (izolacija zgrada, solarna energija, energetski tokovi), cirkularnu ekonomiju (reciklaža otpada), eliminaciju zagađenja (čišćenje reka, javni prevoz, vazdušni nadzor), održivu poljoprivredu (podrška poljoprivrednicima, organske prakse) i zaštitu prirode i biodiverziteta (obnova zelenih šumskih površina, obnova šumskih vrsta, obnavljanje zelenih površina). Međutim, finansiranje i dalje u velikoj meri zavisi od donatora, dok neke projekte podržavaju opštine, Vlada i posebni fondovi kao što je Kosovski fond za energetska efikasnost.

Jedan od glavnih izazova je nedostatak redovnog mehanizma za izveštavanje o napretku zelenih projekata. Iako ovi projekti direktno doprinose Zelenoj agendi i predviđeni su akcionim planom, ostaje nejasno da li opštine na strukturisan način izveštavaju Vladu, stvarajući praznine u praćenju i proceni. Samo 27% službenika izjavljuje da ima zvaničnu praksu izveštavanja, ali njihovi odgovori ukazuju da to izveštavanje ne pada na pamet centralnoj vladi već drugim institucijama koje finansiraju projekte u vezi sa ispunjavanjem Zelene agende, dok 64% nije sigurno da

li takav mehanizam postoji, a 9% potvrđuje da njihova opština nema mehanizam izveštavanja koji je dostupan centralnoj vladi. Ovaj nedostatak jasnoće ometa kreiranje nacionalnog pregleda napretka Zelene agende, što otežava poređenje dostignuća i izazova između opština.

Sve u svemu, visok nivo uključenosti opština (82% na sastancima na dnevnom redu i 100% u sprovođenju zelenih projekata) ukazuje na značajnu posvećenost u oblasti ekološke održivosti. Međutim, činjenica da neke opštine sprovode zelene projekte a da nisu svesne njihove povezanosti sa Zelenom agendom ukazuje na potrebu bolje koordinacije i informisanja o strateškom okviru i dugoročnim ciljevima ove Agende. Takođe, čini se da 27% službenika još nije pročitao osnovni dokument Agende, dok je 45% ostalo neinformisano o mehanizmima koordinacije, što odražava potrebu za efikasnijom komunikacijom i strukturiranim pristupom širenju informacija. Samo 27% opština ima redovnu praksu izveštavanja, dok 64% ne zna da li takav mehanizam postoji, a 9% potvrđuje njegovo odsustvo. Ovo ukazuje na potrebu za jedinstvenom strukturom izveštavanja, koja bi pomogla u boljem praćenju napretka.

PREPORUKE

Za gradonačelnike opština

- Gradonačelnici moraju obezbediti ljudske i finansijske resurse za sprovođenje zelenih projekata obećanih tokom kampanje.
- Projekti zaštite životne sredine treba da budu zasnovani na opštinskim planovima razvoja, projekcijama budžeta, zakonodavstvu lokalne samouprave i da budu usklađeni sa nacionalnim politikama zaštite životne sredine, tj. uključujući dugoročne ciljeve i akcioni plan proizveden regionalnim sporazumom o Zelenoj agendi.
- Opštine treba da uspostave periodične mehanizme izveštavanja za građane o napretku obećanih projekata, uključujući napredak i izazove.
- Opštine treba da planiraju budžete i resurse za dugoročno održavanje zelenih projekata, obezbeđujući njihovu održivost.
- Gradonačelnici i opštine treba da intenziviraju regionalnu saradnju po pitanjima koja proizilaze iz njihovih obaveza za upravljanje otpadom, otpadnim vodama ili vodnim resursima.
- Treba podsticati razmenu dobrih praksi između opština koje su bile uspešne u zelenim projektima.
- Opštine treba da izgrade politike obrazovanja o životnoj sredini i sprovede politike koje sankcionišu zagađivače životne sredine.
- Pružanje poreskih olakšica ili podsticaja za kompanije koje primenjuju ekološki prihvatljive prakse, kao što je obnovljiva energija ili održivo upravljanje otpadom.
- Podrška poljoprivrednicima koji primenjuju ekološke poljoprivredne prakse, kao što su agrošumarstvo ili korišćenje tehnika za uštedu vode.
- Stvaranje centara za reciklažu u zajednici.

Za centralne institucije

- Vlada treba da uspostavi mehanizam komunikacije, praćenja i izveštavanja sa opštinama kako bi obezbedila integraciju i sprovođenje zelene agende na svim nivoima vlasti.
- Vlada treba da poveća angažovanje relevantnih aktera u kreiranju i primeni ekoloških politika u skladu sa obavezama koje kao država preuzima u okviru Zelene agende za Zapadni Balkan.

- Vlada treba da ekološku taksu pretvori u ekološke investicije.
- Vlada, u saradnji sa opštinama, treba da promoviše tretman reciklabilnog otpada i ulaže u neophodnu infrastrukturu za njegov tretman.
- Vlada treba da promoviše održivi transport kroz subvencije za ekološki međugradski javni prevoz.

Za građane

- Građani moraju nadgledati i pozivati gradonačelnike na odgovornost za njihova ekološka obećanja
- Građani treba da se uključe u javne konsultacije, opštinske rasprave i građanske inicijative kako bi uticali na politike koje utiču na životnu sredinu i njihov kvalitet života.
- Građani bi trebalo da prijave degradaciju životne sredine kroz različite forme, uključujući korišćenje platforme kdi-green.org.
- Građani mogu doprineti učešćem u dobrovoljnim organizacijama kako bi doprineli zaštiti životne sredine.

Za političke subjekte:

- Izborni programi kandidata za gradonačelnike i političke subjekte, sa akcentom na projekte koji se odnose na zeleno upravljanje, moraju biti dobro specificirani, merljivi, i sadržati detalje o tehničkom planu sprovođenja, izvodljivosti i finansijskim troškovima, rokovima, lokacijama, efektu koji će ovi projekti proizvesti, a pre svega, pokazati svoju osnovu u potrebama zajednice.
- Izborna obećanja treba da se zasnivaju na nadležnostima lokalne samouprave kako bi se garantovala primena i odgovornost.
- Izborni programi kandidata za gradonačelnike i političke subjekte moraju odražavati ciljeve Zelene agende, odnosno obaveze koje je Kosovo preuzelo u okviru ovog Sporazuma, sa posebnim naglaskom na one koje spadaju u nadležnost opština.
- Politički subjekti i kandidati za gradonačelnike treba da rade sa građanima da ih informišu o detaljima izbornih programa, da ojačaju transparentnost i odgovornost.

Građanska alijansa za transparentnost (GAT):

Građanska alijansa za transparentnost (GAT) osnovana je 2020. godine i ima za cilj da zagovara i lobira kod lokalnih i centralnih institucija za povećanje transparentnosti, odgovornosti i institucionalne odgovornosti. Članovi GAT-a su: NVO Mundësia, NVO Fortesa, NVO IKS, NVO SHIP, NVO FOJK i KDI. Tokom 2021. godine, GAT je dopunjen i sa NVO Mundësia, 2. Polis, 3. AvoNet, 4. Keliza, 5. Gjethi, 6. Centar za mir i toleranciju, 7. Centar za politike i zagovaranje (KPA), 8. NVO SHL Kosova, 9. Skeitativite10 tesa, 12. Syri Vizionit.

Ovaj izveštaj je omogućen uz finansijsku podršku:

UNDEF
The United Nations
Democracy Fund

FNUD
Fonds des Nations Unies
pour la démocratie